

Česká zemědělská univerzita v Praze

Provozně ekonomická fakulta

Katedra humanitních věd

Bakalářská práce

**Analýza programů politických stran v oblasti korupce na
Ukrajíně**

Serhii Salatiuk

© 2025 ČZU v Praze

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

Serhii Salatiuk

Podnikání a administrativa

Název práce

Analýza programů politických stran v oblasti korupce na Ukrajině

Název anglicky

Analysis of the programmes political parties' on corruptions in Ukraine

Cíle práce

Cílem této bakalářské práce je analyzovat a porovnat prohlášené záměry politických stran v boji proti korupci v Ukrajině se skutečnými činy, které tyto strany podnikly. Práce poskytne přehled o rozsahu korupce v Ukrajině a provede diachronické porovnání programů politických stran v různých obdobích.

Metodika

Pro dosažení stanoveného cíle bude využita analýza politických programů a jejich porovnání se skutečnými činy politických stran. Analytickým postupem budou identifikovány rozdíly mezi sliby v programech a skutečnými činy, které budou dále analyzovány a interpretovány. V rámci práce budou zohledněny také relevantní studie, literatura a další zdroje zabývající se tématem boje proti korupci na Ukrajině.

Doporučený rozsah práce

30-40

Klíčová slova

korupce, Ukrajina, politický program

Doporučené zdroje informací

- ANISCHENKO, M. A. (2020). Concepts, signs and types of corruption as a negative social phenomenon. "State Administration," № 1 (69), 6-11. DOI: <https://doi.org/10.32840/1813-3401.2020.1.1>
- GURA, V. (2022). Corruption: concepts and types, causes. Economic analysis, 32 (2), 73-81. DOI: 10.35774/econa2022.02.073
- CHAPLYK, M.M. (2020). "Change of authority and the fight against corruption in Ukraine: a view through the prism of Thomas theorem." Ukr. socium, 2020, 2(73), 29-45. DOI: <https://doi.org/10.15407/socium2020.02.029>.
- KALIENICHENKO, L. I., SLYNKO, D. V. (2022) "Concept, features and types of corruption", Law and Safety, 84(1), pp. 39-46. doi: 10.32631/pb.2022.1.04.
- NAGIRNYAK, O. R., SVISTOVYCH, S. M., VARGATYUK, S. V. (2020). "ELECTION OF PEOPLE'S DEPUTIES AND THE PENETRATION OF CORRUPTION IN THE VERKHOVNA RADA OF UKRAINE: HISTORICAL DIMENSION OF 1990 – 2000'S." DOI: <https://doi.org/10.31392/VAH-2020.30-34.16>.
- PAK, N., TITARCHUK, A., KOBETS, K. (2019). Prevention of corruption in Ukraine. Young Scientist, 6(70), 118-123. DOI: <https://doi.org/10.32839/2304-5809/2019-6-70-25>
- PIROZHENKO, N., OMELCHENKO, V. (2021). Current practices of interaction between public authority and the public in preventing and combating corruption in Ukraine and the world. Mechanisms of Public Administration, 3(84), DOI: <https://doi.org/10.35432/1993-8330appa3842021246365>
- PREDKO, M. (2022). The influence of corruption on the system of public administration in Ukraine. Chronicle of Volyn, (27), pp. 262-267. DOI: <https://doi.org/10.32782/2305-9389/2022.27.43>
- PRONINA, O. (2021). "CORRUPTION IN UKRAINE: PROBLEMS AND WAYS TO SOLVE." Naukovì perspektivi, No1(7) 2021. DOI: [https://doi.org/10.32689/2708-7530-2021-1\(7\)-251-259](https://doi.org/10.32689/2708-7530-2021-1(7)-251-259).
- SOPILKO, I. M., ARMASH, N. O. (2018) "CORRUPTION IN UKRAINE AS LEGACY OF THE SOVIET STATE ADMINISTRATION", Scientific works of National Aviation University. Series: Law Journal "Air and Space Law", 2(47), pp. 89–94. doi: 10.18372/2307-9061.47.12968.

Předběžný termín obhajoby

2023/24 LS – PEF

Vedoucí práce

Mgr. Milan Školník, Ph.D.

Garantující pracoviště

Katedra humanitních věd

Elektronicky schváleno dne 23. 08. 2023

prof. PhDr. Michal Lošťák, Ph.D.

Vedoucí katedry

Elektronicky schváleno dne 03. 11. 2023

doc. Ing. Tomáš Šubrt, Ph.D.

Děkan

V Praze dne 29. 11. 2024

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že svou bakalářskou práci "Analýza programů politických stran v oblasti korupce na Ukrajině" jsem vypracoval samostatně pod vedením vedoucího bakalářské práce a s použitím odborné literatury a dalších informačních zdrojů, které jsou citovány v práci a uvedeny v seznamu použitých zdrojů na konci práce. Jako autor uvedené bakalářské práce dále prohlašuji, že jsem v souvislosti s jejím vytvořením neporušil autorská práva třetích osob.

V Praze dne 30.11.2024

Poděkování

Rád bych touto cestou poděkoval vedoucímu své bakalářské práce Mgr. Milanovi Školníkovi, Ph.D., za jeho odborné vedení, cenné rady a podporu při zpracování této práce.

Analýza programů politických stran v oblasti korupce na Ukrajině

Abstrakt

Tato bakalářská práce se zaměřuje na analýzu programů politických stran v oblasti korupce na Ukrajině. Hlavním cílem bylo porovnat deklarované protikorupční cíle uvedené v předvolebních programech z let 2014 a 2019 s reálnými kroky, které strany podnikly po svém zvolení, a identifikovat klíčové faktory ovlivňující jejich realizaci. Práce zahrnuje diachronickou analýzu politických programů a jejich realizace s ohledem na změny politické situace v daných obdobích. Zvláštní pozornost byla věnována reformám protikorupčních institucí, transparentnosti veřejné správy a snahám o deoligarchizaci. Výsledky ukazují míru souladu mezi politickými sliby a reálnými opatřeními a identifikují hlavní překážky efektivní implementace protikorupčních politik. Závěry práce zahrnují doporučení zaměřená na zvýšení transparentnosti a odpovědnosti politických stran, která mohou přispět k efektivnějšímu boji proti korupci na Ukrajině.

Klíčová slova: korupce, Ukrajina, politický program

Analysis of the programmes political parties' on corruptions in Ukraine

Abstract

This bachelor's thesis focuses on analyzing the programs of political parties in Ukraine regarding anti-corruption efforts. The main objective was to compare the declared anti-corruption goals outlined in the pre-election programs of 2014 and 2019 with the actual steps taken by these parties after being elected and to identify key factors influencing their implementation. The study includes a diachronic analysis of political programs and their realization, taking into account changes in the political context during the given periods. Particular attention was paid to reforms of anti-corruption institutions, transparency in public administration, and efforts toward deoligarchization. The results highlight the degree of alignment between political promises and actual measures, identifying major obstacles to the effective implementation of anti-corruption policies. The conclusions of the thesis include recommendations aimed at enhancing the transparency and accountability of political parties, contributing to a more effective fight against corruption in Ukraine.

Keywords: corruption, Ukraine, political program

Obsah

1 Úvod	11
2 Cíl práce a metodika.....	12
2.1 Cíl práce.....	12
2.2 Metodika.....	12
3 Teoretická východiska	14
3.1 Korupce	14
3.2 Formy a projevy korupce.....	15
3.2.1 Korupce ve veřejném sektoru	15
3.2.2 Korupce v soukromém sektoru	16
3.2.3 Politická korupce.....	17
3.3 Metody měření korupce.....	17
3.3.1 Index vnímání korupce.....	17
3.3.2 Metody výzkumu korupce	19
3.4 Historické kořeny korupce.....	20
3.5 Příčiny korupce	21
3.6 Důsledky korupce.....	24
3.7 Politické strany.....	25
3.8 Politická korupce.....	27
3.9 Boj proti korupci	28
4 Vlastní práce	30
4.1 Sluha národa	31
4.1.1 Cíle a sliby strany před volbami v roce 2019	32
4.2 Evropská solidarita.....	33
4.2.1 Cíle a sliby strany před volbami v roce 2014	33
4.2.2 Cíle a sliby strany před volbami v roce 2019	34
4.3 Baťkivščyna	34
4.3.1 Cíle a sliby strany před volbami v roce 2014	35
4.3.2 Cíle a sliby strany před volbami v roce 2019	36
4.4 Radikální strana Oleha Ljaška	36
4.4.1 Cíle a sliby strany před volbami v roce 2014	36
4.4.2 Cíle a sliby strany před volbami v roce 2019	37
4.5 Srovnání programů s reálnými kroky.....	37
4.5.1 Sluha národa 2019.....	37
4.5.2 Evropská solidarita 2014.....	41
4.5.3 Evropská solidarita 2019	45

4.5.4	Bat'kivščyna 2014.....	47
4.5.5	Radikální strana Oleha Ljaška 2014	50
5	Výsledky a diskuse.....	53
	Závěr.....	56
6	Seznam použitých zdrojů	57
6.1	Tištěné zdroje	57
6.2	Elektronické zdroje	57
7	Seznam obrázků, tabulek, grafů a zkratk.....	66
7.1	Seznam obrázků.....	66
7.2	Seznam tabulek.....	66
7.3	Seznam použitých zkratk.....	66

1 Úvod

Korupce je jedním z nejvýznamnějších problémů současných společností. Její řešení je mimořádně důležité, avšak značně složité. Negativní dopady korupce zasahují do různých oblastí společenského života, včetně ekonomiky, politiky a veřejné správy, a na Ukrajině představují vážnou překážku na cestě k evropské integraci. Korupce zůstává vážným problémem, který vyžaduje stálou pozornost, neboť zvyšuje náklady pro státní rozpočet, soukromý sektor i běžné obyvatele, brzdí investice a narušuje principy právního státu.

Korupce je škodlivá pro společnost i ekonomiku, protože odklání zdroje od jejich zamýšlených účelů, podkopává důvěru veřejnosti v instituce a prohlubuje sociální nerovnost a chudobu. Tento fenomén může bránit hospodářskému rozvoji, odrazovat zahraniční investice a narušovat efektivní alokaci zdrojů. Kromě toho má korupce vážné sociální a politické dopady, které mohou vést k sociálním nepokojům, politické nestabilitě a erozi demokratických principů.

2 Cíl práce a metodika

2.1 Cíl práce

Cílem této práce je provést srovnávací analýzu předvolebních programů vybraných ukrajinských politických stran v oblasti boje proti korupci a posoudit, nakolik jejich skutečné kroky po volbách odpovídají těmto slibům. Taková analýza umožní lépe porozumět míře shody mezi deklarovanými cíli stran a jejich reálnou činností a zároveň poskytne přehled o efektivitě těchto stran v oblasti protikorupční politiky. Výsledky práce mohou být použity jako základ pro formulaci doporučení ke zvýšení transparentnosti a odpovědnosti politických stran v budoucnu.

Práce přinese odhalení nesrovnalostí, které umožní zjistit, které politické strany dodržují své sliby a které ne. To může přispět k vyšší transparentnosti stran a pomoci voličům při rozhodování.

Dále práce poskytne analýzu efektivity protikorupčních programů, což je důležitá informace jak pro veřejnost, tak i pro ostatní politické subjekty.

Na základě výsledků analýzy bude také možné formulovat doporučení k posílení kontroly a odpovědnosti politických stran v oblasti boje proti korupci.

Tato práce tak přináší praktickou hodnotu tím, že zvyšuje odpovědnost stran a podporuje zlepšení protikorupční politiky na Ukrajině.

2.2 Metodika

Metodika této práce se opírá o komparativní analýzu předvolebních programů ukrajinských politických stran, které se zaměřují na boj proti korupci, a jejich porovnání s konkrétními kroky, které byly podniknuty po volbách. Prvním krokem je výběr klíčových politických stran, které měly v různých obdobích významný vliv na ukrajinskou politickou scénu. Pro každou z těchto stran jsou shromážděny dostupné předvolební programy, oficiální prohlášení a další relevantní dokumenty, které vyjadřují jejich protikorupční cíle.

V rámci analýzy jsou identifikována hlavní protikorupční témata a specifické kroky, které jednotlivé strany slíbily v předvolebním období. Tyto sliby jsou následně porovnány s reálnými kroky a opatřeními, která strany podnikly, což umožňuje identifikovat rozdíly mezi

deklarovanými záměry a skutečnou praxí. V průběhu analýzy jsou také brány v úvahu kontextuální faktory, které mohly ovlivnit plnění těchto slibů, například změny politické situace, vnější vlivy nebo vnitřní politické tlaky.

Pro získání srovnatelných a objektivních výsledků jsou využity dostupné oficiální dokumenty, zveřejněné programy stran, zprávy o plnění protikorupčních opatření a případné akademické studie na toto téma. Výsledky této analýzy jsou následně prezentovány ve formě přehledných tabulek, které umožňují snadnou orientaci v úspěších a neúspěších jednotlivých stran při plnění jejich protikorupčních závazků. Tato metodika je navržena tak, aby poskytla co nejpresnější přehled o efektivitě politických stran v oblasti boje proti korupci a umožnila formulovat praktická doporučení do budoucna.

3 Teoretická východiska

3.1 Korupce

Korupce je často popisována jako jev, který přesahuje časové, systémové a kulturní hranice, což výrazně komplikuje její přesné definování. Může existovat v jakékoli formě vlády, v jakékoli zemi a v jakémkoli historickém období. Podle Transparency International (Transparency International, 2020) je korupce zneužitím důvěry veřejnosti pro osobní obohacení. Tato praxe oslabuje demokratické procesy, brzdí ekonomický rozvoj a prohlubuje nerovnost, chudobu a sociální rozdíly.

Etymologicky pochází slovo „korupce“ z latinského „*corruptio*“, což znamená „zkazit“, „zneužít“ nebo „zničit“. V kontextu této práce lze korupci chápat jako podplácení úředníků ve vládním aparátu, které zahrnuje zneužívání mocenských pravomocí za účelem dosažení osobního nebo firemního prospěchu. Přestože různí autoři a právníci na Ukrajině tento pojem definují různě, jednotná a všeobecně přijatá definice korupce stále neexistuje.

Zejména M. I. Melnyk (2000, s. 34) považuje korupci za druh „sociální koroze“, která rozkládá a ničí státní orgány, stát i společnost jako celek. Její základy spočívají ve staletých tradicích společenské interakce, jako je „služba za službu“ či princip *do ut des* („dávám, abys dal“).

Existuje několik základních přístupů k pochopení korupce, které lze shrnout následovně (Verkhovna Rada Ukrainy, 2014a):

- Korupce jako úplatkářství a prodejnost státních zaměstnanců, která deformuje řádné plnění státních funkcí;
- Korupce jako zneužití mocenských pravomocí nebo úředního postavení k dosažení osobních zájmů;
- Korupce zahrnuje zneužití veřejných pravomocí nebo postavení k naplnění osobních zájmů nebo zájmů třetích osob, čímž se narušuje důvěra občanů;
- Korupce jako jev spojený s organizovaným zločinem a společenskou nespravedlností.

Ukrajinské právní předpisy také neposkytují jednotnou definici korupce. Například Zákon Ukrajiny „O prevenci korupce“ definuje korupci jako: „*činnost osob oprávněných vykonávat státní funkce, jejíž cílem je nezákonné využívání přidělených pravomocí k získání materiálních nebo jiných výhod*“ (Verkhovna Rada Ukrajiny, 2011). Podle prezidentského dokumentu „*Koncepce boje proti korupci na léta 1998–2005*“ korupce zahrnuje různé trestné činy, správní a občanská porušení, jakož i porušení etiky chování úředníků, které se liší svou společenskou nebezpečností, ale mají jednotnou podstatu (Verkhovna Rada Ukrajiny, 1998).

Transparency International, přední globální organizace v boji proti korupci, upozorňuje, že korupce poškozuje důvěru veřejnosti v instituce, brzdí ekonomický rozvoj a zhoršuje sociální a environmentální krizi (Transparency International, 2020). Porozumění mechanismům korupce a systémům, které ji podporují, je klíčové pro odhalení korupčních praktik a pro postavení pachatelů před spravedlnost.

Korupce je složitým sociálním jevem, který negativně ovlivňuje všechny aspekty politického a socioekonomického rozvoje společnosti. Není omezena pouze na veřejný sektor, ale je přítomna i v soukromých strukturách. Například korupce v podobě podplácení se může objevit i ve zdravotnických zařízeních, kde lidé platí za služby, které by měly být hrazeny z veřejných prostředků. Stát, který není schopen transparentně a odpovědně regulovat své procesy, vede občany k tomu, aby si zvykli na korupční praktiky, což v dlouhodobém horizontu snižuje kvalitu veřejných služeb a infrastruktury (Gura, 2021, s. 76–84).

3.2 Formy a projevy korupce

Korupce je mnohostranný jev, který zahrnuje různé formy zneužívání moci nebo služebního postavení za účelem osobního prospěchu. Následující přehled se zaměřuje na hlavní formy a projevy korupce v různých sektorech.

3.2.1 Korupce ve veřejném sektoru

Korupce ve veřejném sektoru se týká zneužívání služebního postavení nebo veřejných zdrojů pro soukromé účely. Mezi hlavní formy korupce v tomto sektoru patří (UNODC, 2021b, s. 8–14):

- **Úplatkářství:** Veřejní činitelé přijímají nebo požadují neoprávněné výhody (peníze, dary atd.) za rozhodnutí, která jsou výhodná pro uplácující osobu. Například "odkopy" při uzavírání smluv jsou častou formou úplatkářství ve státních zakázkách;
- **Zneužívání vlivu:** Situace, kdy osoba využívá své služební postavení k poskytnutí neoprávněné výhody jiným osobám nebo organizacím. Například úředník může pomoci při získávání smluv díky svým kontaktům;
- **Nepotismus a favoritismus:** Preference se poskytuje příbuzným nebo přátelům při zaměstnávání, což podkopává důvěru ve spravedlnost systému. Může to vést k tomu, že pozice obsazují nekvalifikované osoby, což snižuje efektivitu státních orgánů;
- **Zpronevěra:** Nezákonné přivlastnění veřejných prostředků nebo zdrojů veřejnými činiteli. Ve veřejném sektoru se to může projevovat například jako využívání státního majetku pro osobní účely.

3.2.2 Korupce v soukromém sektoru

Korupce v soukromém sektoru zahrnuje zneužívání svěřených zdrojů zaměstnanci a manažery za účelem dosažení osobního nebo firemního prospěchu. Hlavní formy korupce v tomto sektoru zahrnují (UNODC, 2021c, s. 8–11):

- **Komerční úplatkářství a „odkopy“:** Tato praxe je běžná, když jedna firma poskytuje úplatek jiné firmě, aby získala výhodu v obchodních transakcích. Příkladem jsou úplatky zaměstnancům oddělení nákupu za uzavření výhodné smlouvy;
- **Konspirace a vydírání:** Zaměstnanci nebo manažeři mohou požadovat peníze nebo jiné výhody za rozhodnutí, která pomohou partnerům nebo klientům. Může jít o žádost o úplatky nebo drahé dary výměnou za podepsání smlouvy;
- **Falšování finančních zpráv:** Manipulace s účetními doklady za účelem vytvoření nepravdivého obrazu o finančním stavu firmy, což může být využito k získání investic nebo k daňovým únikům;
- **Zneužívání důvěrných informací:** Zaměstnanci mohou využívat interní informace k osobnímu prospěchu, například formou insider tradingu na burze.

3.2.3 Politická korupce

Politická korupce zahrnuje zneužívání moci na úrovni vládních nebo politických orgánů za účelem dosažení osobního prospěchu nebo prospěchu pro určité skupiny. Tento jev často vede k oslabení demokracie a ztrátě důvěry v politické instituce. Mezi hlavní projevy politické korupce patří (UNODC, 2021a, s. 20–21):

- **Kupování hlasů:** Politici mohou využívat finanční prostředky nebo jiné výhody k nákupu hlasů voličů, což podkopává demokratické procesy;
- **Nelegální financování politických kampaní:** Financování ze strany firem nebo jednotlivců může ovlivnit politiky, čímž je nutí přijímat rozhodnutí ve prospěch sponzorů;
- **Zneužívání moci pro politické účely:** Využívání státních zdrojů k zvýšení popularity určitých politiků nebo stran, což vede k neférové soutěži ve volbách.

3.3 Metody měření korupce

Měření úrovně korupce je složitým úkolem, protože korupční praktiky jsou často skryté a obtížně podléhají přímému pozorování. Existuje několik základních přístupů k měření korupce, které zahrnují různé aspekty tohoto jevu, včetně indexů a specializovaných metod výzkumu.

3.3.1 Index vnímání korupce

Index vnímání korupce (*Corruption Perceptions Index — CPI*) je nejpoužívanějším ukazatelem korupce na světě, vyvinutým mezinárodní organizací Transparency International. Roční hodnocení CPI vychází z analýzy různých nezávislých institucí a výzkumných center. Klíčovým ukazatelem tohoto indexu je počet bodů, nikoliv pozice v žebříčku. Minimální hodnocení (0 bodů) indikuje, že stát je zcela prožraný korupcí, zatímco maximální hodnocení (100 bodů) naznačuje téměř úplnou absenci korupce (Transparency International, 2021).

V roce 2022 Ukrajina dosáhla 33 bodů ze 100 v CPI a umístila se na 116. místě ze 180 hodnocených zemí, což představuje zlepšení o jeden bod oproti předchozímu roku. Stejný počet bodů jako Ukrajina v tomto roce obdržely země jako Alžírsko, Angola, Zambie,

Mongolsko, Salvador a Filipíny. Ukrajina se tak umístila lépe než sousední Rusko, které zaznamenalo pokles o jeden bod a s 28 body skončilo na 137. místě. Mezi sousedními zeměmi Ukrajiny Polsko, i přes pokles o jeden bod, zůstalo lídrem v hodnocení CPI (Transparency International, 2023).

V roce 2023 Ukrajina získala 36 bodů, což znamenalo zlepšení o tři body oproti předchozímu roku, a posunula se na 104. místo mezi hodnocenými zeměmi. Stejného skóre jako Ukrajina dosáhly země jako Alžírsko, Brazílie a Srbsko, zatímco země jako Albánie, Argentina, Bělorusko, Gambie, Etiopie a Zambie Ukrajinu předstihly o jeden bod. Naopak země jako Bosna a Hercegovina, Dominikánská republika, Egypt, Nepál, Panama, Sierra Leone a Thajsko získaly o bod méně než Ukrajina. Tyto výsledky ukazují na postupný a stabilní pokrok Ukrajiny v boji proti korupci. Informace byly zveřejněny Transparency International Ukrajina (tamtéž).

Vývoj hodnocení Ukrajiny v Indexu vnímání korupce (CPI) v průběhu let ukazuje na pomalý, ale stabilní posun směrem k větší transparentnosti a omezení korupčních praktik. Jak je patrné z příloženého grafu, Ukrajina zaznamenala od roku 2012 postupný nárůst bodového hodnocení – ze 24 bodů v roce 2012 na 36 bodů v roce 2023. Tento vývoj odráží určitý pokrok ve vnímání korupce v zemi.

Obrázek 1 Index vnímání korupce Ukrajina

Změna skóre 2012 - 2023

Zdroj: Transparency International (2023)

3.3.2 Metody výzkumu korupce

Kromě indexů se pro výzkum korupce používají různé metodiky, které zahrnují jak kvantitativní, tak kvalitativní metody sběru a analýzy dat.

Průzkumy a sociologické výzkumy: Tyto metody se používají ke sběru informací o vnímání korupce mezi obyvatelstvem, podnikateli a státními úředníky. Tyto průzkumy poskytují informace o subjektivním vnímání úrovně korupce a hlavních korupčních praktikách. Například celostátní průzkumy prováděné různými organizacemi ukazují, jak obyvatelstvo hodnotí úroveň korupce v různých oblastech.

Podle B. M. Holovkina (2020, s. 36–42.) lze informace o korupci sbírat prostřednictvím průzkumu, a to buď formou dotazníků, nebo rozhovorů. Nicméně pokusy o online dotazníky odhalily, že respondenti často nechtějí poskytovat informace o korupci v soukromém sektoru. Tento nezáměr je spojen s tím, že korupce je vnímána jako rozšířený jev. Průzkum uskutečněný televizní stanicí 1+1 ukázal, že 79 % respondentů přiznalo poskytnutí úplatku, přestože tento jev hodnotí negativně. Ve společnosti však panuje obecné přesvědčení, že bez úplatku je obtížné nebo nemožné některé problémy řešit.

Metoda expertních hodnocení (Delphi Technique): Tato metoda zahrnuje skupinu odborníků, kteří nezávisle na sobě hodnotí úroveň korupčních rizik v různých odvětvích. Vyplňují speciální dotazníky a na základě jejich odpovědí se vypočítávají průměrné hodnoty, což umožňuje identifikovat oblasti náchylné ke korupci (Thangaratinam a Redman, 2005, s. 120–125).

Metoda Delphi se v současné Ukrajině nevyužívá v plné míře, což podle Vitalije Kryvosheina souvisí s několika systémovými problémy. Dlouhodobá centralizace ukrajinské analytiky například vedla k vysoké míře konformismu expertů, což brání nezávislému hodnocení. Kromě toho chybí nezávislé analytické struktury, které jsou nezbytné pro iterativní proces této metody. Kryvoshein rovněž upozorňuje, že strategická analýza není v postsovětských společnostech dostatečně vyžadována, což snižuje poptávku po využití techniky Delphi. Nedostatek tradice podobných studií a omezený počet odborníků rovněž přispívají k tomu, že metoda není na Ukrajině běžně využívána (Kryvoshein, 2017, s. 57).

PEST analýza a analýza dopadů na činnost (Business Impact Analysis, BIA): Tyto metody se používají k hodnocení možných důsledků korupce v různých odvětvích, jako

jsou politicko-právní, ekonomické, sociální a technologické aspekty. PEST analýza pomáhá strukturovat vnější faktory, které ovlivňují korupční rizika, zatímco BIA hodnotí dopad těchto faktorů na konkrétní procesy v organizacích (NAZK, 2020).

Tyto metodiky umožňují získat jak kvantitativní, tak kvalitativní údaje, které společně poskytují úplný obraz o stavu korupce v konkrétní zemi nebo odvětví. Použití kombinace indexů a metod výzkumu umožňuje nejen určit úroveň korupce, ale i pochopit, jaké faktory ovlivňují její rozšíření, což je základem pro vypracování efektivních protikorupčních strategií.

3.4 Historické kořeny korupce

Korupce jako společenský jev má hluboké historické kořeny sahající až do prvotních společností. Její projevy doprovázely lidstvo po staletí, přizpůsobujíc se změnám sociálních, ekonomických a politických podmínek. Studium historie korupce umožňuje lépe pochopit příčiny jejího rozšíření a vliv na státní instituce a společnost.

Korupce v prvotních společnostech

První projevy korupce lze vystopovat již v prvotních kmenech. Jak se uvádí ve studii, korupce vznikla, když kmenová elita (náčelníci a kněží) začala přisvojovat nejlepší zdroje, které byly získávány společným úsilím. Tato nerovnost položila základy pro vznik sociální nespravedlnosti, která se stala systémovou součástí budoucích států (Bartošek, 1989, s. 93).

Korupce ve starověkém světě

Ve starověkých civilizacích se korupce stala důležitým prvkem systému správy. Ve starověkém Sumeru se král Urukagina pokusil reformovat společnost omezením podplácení mezi kněžími a úředníky. Podobné problémy se objevily i v Babylónii, kde zákony Chammurapiho zahrnovaly přísné tresty pro úředníky zneužívající své pravomoci.

Ve starověkém Egyptě měli kněží značný vliv, využívající majetek chrámů k vlastnímu obohacení. První pokusy o boj s tímto jevem podnikl faraon Ramesse I., zavedením tvrdých trestů, jako bylo useknutí nosu (Gryschuk, 2020, s. 28–35).

Starověké Řecko a Řím se rovněž potýkaly s korupcí. Filozof Aristoteles varoval, že korupce vede k rozpadu států. Latinský termín "*corrumpere*", znamenající kazit, lámat nebo

falšovat, se stal základem římského právního systému, který se snažil zabránit podplácení soudců (Artefact, 2021).

Korupce ve středověku

Středověká Evropa byla svědkem rozsáhlých korupčních praktik, zejména v katolické církvi. Obchod s odpustky a prodej církevních úřadů se stal symbolem doby. Na území Ukrajiny se korupce projevila ve formě "*kormlenija*" — systému, ve kterém knížata a jejich družiny vybírali daně, často přesahující stanovené normy. Legenda o knížeti Igorovi, který byl zabit Drevljany za svou chamtivost, ilustruje následky takových praktik (Vallee, 2019).

Korupce v novější historii

V 18.–19. století byla korupce v Ruské říši, do které patřila i ukrajinská území, nedílnou součástí byrokratického systému. Jak je uvedeno ve studiích, absolutistická správa podporovala podplácení, což vedlo k degradaci státní správy (Bartošek, 1989, s. 93).

V sovětském období se korupce stala systémovou. Nedostatek zdrojů a centralizovaná ekonomika podporovaly vznik korupčních sítí. Úředníci často zneužívali své pravomoci k dosažení osobního prospěchu (Zubov, 2007, s. 473–477).

Korupce na Ukrajině po získání nezávislosti

Po vyhlášení nezávislosti Ukrajiny se korupce stala jedním z nejpalčivějších problémů. V 90. letech 20. století vedla nedokonalá legislativa a absence regulace lobbistických aktivit k šíření korupce ve všech sférách státní správy (Artyushenko, 2019, s. 1–6).

Politická korupce ve Verchovné radě Ukrajiny se projevovala prostřednictvím zákulisních dohod a využívání „stínového“ lobbismu. Nedostatek transparentních mechanismů interakce mezi byznysem a vládou vedl k přijímání zákonů sloužících zájmům finančně-průmyslových skupin (Vallee, 2022).

3.5 Příčiny korupce

Korupce je komplexní jev, který má mnoho příčin, lišících se v závislosti na regionálních, ekonomických a kulturních podmínkách. Ačkoli se korupční praktiky v

různých zemích mohou projevovat odlišně, je možné identifikovat několik klíčových faktorů, které korupci podporují. Na základě odborné literatury lze rozlišit některé univerzální faktory, jež ovlivňují míru korupce, zejména v rozvojových zemích a zemích s přechodnou ekonomikou.

Podle Štefana Šumaha (2017, s. 248–257) korupce úzce souvisí s ekonomickým a sociálním prostředím země. Šumah ve své práci poukazuje na vztah mezi korupcí a úrovní HDP, vzděláním a geografickými faktory, které mohou zásadně ovlivňovat rozšíření korupčních praktik. Tabulka uvádí hlavní faktory korupce, které Šumah identifikoval ve svém výzkumu.

Tabulka 1 Hlavní faktory korupce podle Štefana Šumaha

Faktor korupce	Popis
Rozvojová nebo přechodná ekonomika	Korupce je častější v rozvíjejících se zemích nebo v ekonomikách s přechodným systémem.
Úroveň HDP	Korupce je spojena s úrovní HDP – čím vyšší HDP, tím nižší úroveň korupce.
Úroveň vzdělání	Vyšší průměrná úroveň vzdělání populace vede k nižší míře korupce.
Geografické umístění	Nejvyšší míra korupce je zaznamenána v určitých regionech, zejména ve Střední Asii, Severní a Střední Africe a Jižní Americe.
Dominující náboženská víra	V některých zemích je korupce spojena s dominantním náboženstvím.
Úroveň svobody	Korupce se často váže na nedostatek osobní a ekonomické svobody, na právní stát a efektivitu veřejné správy.
Patriarchální struktura společnosti	Patriarchální společnosti mají tendenci vykazovat vyšší míru korupce.

Zdroj: Vlastní zpracování na základě (Sumah a Mahić, 2017)

Na druhé straně Medani P. Bhandari (2023, s. 5–17) upozorňuje na to, že korupce je častým problémem zejména v rozvojových zemích, kde hrají klíčovou roli institucionální slabiny, vysoká míra chudoby a nerovnosti, a omezený přístup k základním službám. Bhandari se zaměřuje na to, jak nedostatečná transparentnost a odpovědnost institucí vytvářejí prostředí příznivé pro korupční jednání. V tabulce jsou shrnuty hlavní příčiny korupce, jak je definuje Bhandari ve svém výzkumu.

Tabulka 2 Hlavní příčiny korupce podle Medani P. Bhandariho

Příčina korupce	Popis
Nedostatečná institucionální kapacita	Slabé instituce a orgány jako policie a soudy často postrádají zdroje, nezávislost a odbornost, což usnadňuje korupční praktiky.
Chudoba a nerovnost	Vysoká míra chudoby a příjmových rozdílů vede k situacím, kdy lidé ve vlivných pozicích mohou zneužívat svou moc pro osobní prospěch.
Omezený přístup k základním službám	Korupce negativně ovlivňuje poskytování zdravotní péče, vzdělávání a další veřejné služby, což zvláště zasahuje zranitelné skupiny obyvatel.
Nedostatečná transparentnost a zodpovědnost	Slabé nebo neexistující mechanismy transparentnosti a zodpovědnosti umožňují, aby korupční aktivity zůstaly neodhaleny a nepotrestány.
Kulturní a společenské faktory	V některých kulturách osobní vazby a neformální sítě podporují nepotismus a favoritismus, což přispívá k šíření korupce.

Zdroj: Vlastní zpracování na základě (Bhandari, 2023, s. 5–17)

Výzkumy obou autorů naznačují, že korupce je komplexní problém, který nemá jednoznačné řešení. Každá země potřebuje přizpůsobit svůj přístup k boji proti korupci konkrétním podmínkám a příčinám, které jsou v dané oblasti přítomné. Zároveň tyto tabulky nabízejí srovnání různých pohledů na příčiny korupce, což umožňuje lépe porozumět tomu, proč se korupce v některých regionech objevuje častěji než jinde. Tento přístup poskytuje čtenářům ucelený pohled na složitost korupčních jevů a na faktory, které je podporují.

3.6 Důsledky korupce

Korupce má hluboké a mnohohrstevné důsledky, které ovlivňují různé aspekty společenského života, ekonomiky, politiky a ekologie. Dopad korupce dalece přesahuje jednotlivé porušování pravidel, protože vytváří systémové výzvy, které brání dosažení globálních cílů rozvoje a ohrožují společenskou stabilitu. Podívejme se na hlavní důsledky tohoto fenoménu.

Korupce výrazně brání dosažení Cílů udržitelného rozvoje (SDGs) vyhlášených OSN. Například cíl vytvořit „lepší a udržitelnou budoucnost pro všechny“ často odporuje zájmům zkorumpovaných elit, což vede ke zpomalování nebo dokonce blokování důležitých reforem. Zvláštní význam má Cíl 16, který předpokládá budování inkluzivních institucí a podporu spravedlnosti (United Nations, 2016). Kvůli korupci však značné finanční prostředky, které by mohly být použity na vymýcení chudoby, hladu a zlepšení přístupu ke kvalitnímu vzdělání a zdravotní péči, jsou ztraceny nebo rozkradeny (UNODC, 2021, s. 12–13).

Korupce způsobuje významné ekonomické ztráty. Podle odhadů Mezinárodního měnového fondu (MMF) činí roční ztráty z úplatkářství 1,5 až 2 biliony USD, což odpovídá přibližně 2 % světového HDP. Kromě přímých ztrát snižuje korupce efektivitu ekonomiky, protože zdroje jsou často přidělovány neefektivním firmám nebo jednotlivcům, kteří uplácí. Výsledkem je narušení zásad konkurence, což podkopává inovace a ekonomický růst (International Monetary Fund, 2016, s. 47).

Korupce přispívá k nerovnosti, protože zdroje, které by mohly být využity na sociální programy, jsou přesměrovány ve prospěch zkorumpovaných úředníků. Například v Nigérii bylo kvůli korupčním schémátům ztraceno přes 1,1 miliardy USD, zatímco více než 50 % populace této bohaté země na ropu žije v extrémní chudobě. Tento příklad ukazuje, že korupce snižuje efektivitu systémů přerozdělování a sociální podpory, čímž prohlubuje sociální nerovnost (Global Witness, 2017).

Korupce podkopává důvěru ve státní instituce a vede k jejich degradaci. Místo zajišťování spravedlnosti a rovnosti se instituce stávají nástrojem pro dosažení osobních

zisků. To snižuje efektivitu veřejné správy, demoralizuje zaměstnance a podkopává důvěru občanů v poctivost státní služby (UNODC, 2021, s. 12–13).

Korupce ve stavebnictví představuje závažný problém, který má potenciál ovlivnit bezpečnost, kvalitu a životnost stavebních projektů. Důsledkem korupčních praktik je často používání nekvalitních materiálů, obcházení stavebních norem nebo zanedbávání kontrolních mechanismů, což může vést k tragickým následkům.¹

Korupce vytváří cynismus a nespokojenost mezi občany, kteří ztrácejí důvěru ve stát a jeho představitele. To vede k politické apatii, nízké volební účasti a tolerování korupčního chování jako normy.

Tabulka 3 Vliv korupce na ekonomický rozvoj státu

Korupční jev	Důsledek vlivu
Zvýšení množství rozpočtových výdajů	Roste deficit státního rozpočtu
Zvýšení rozdílů v příjmech obyvatel	Roste sociální nerovnost
Negativní vliv na alokaci zdrojů	Vyřazení tržních mechanismů
Snižuje kvalitu veřejných služeb	Nízká kvalita zdravotní, vzdělávací a dalších služeb
Ničí hospodářskou činnost	Neproduktivní využívání příležitostí
Ničí vlastnická práva	Neefektivní přerozdělení zdrojů

Zdroj: Vlastní zpracování na základě (Melnik, Yavorska & Yaremchuk, 2023)

3.7 Politické strany

Politické strany jsou základní součástí politického systému moderní demokratické společnosti. Klasik teorie politických stran M. Duverger (1982, s. 753–766) správně poznamenal, že vztah mezi stranou a mocí do značné míry závisí na samotných stranách, jejich síle, původu, struktuře, vnitrostranické demokracii, druhu vedení a dalších faktorech.

¹ Například v Číně rozsáhlá korupce ve stavebnictví vedla k používání nekvalitních materiálů a sníženým stavebním standardům, což mělo za následek fatální kolapsy budov. Tento sektor byl popsán jako „kvazikriminální doména“ (Klinken, 2010, s. 139–164).

Podle Duvergera tak mají politické strany zásadní vliv na formování politických vztahů, přičemž jejich ideologie a struktura určují charakter demokratického procesu.

Existuje mnoho různých definic politické strany, ale definice navržená v roce 1966 M. Weinerem a J. LaPalombarou (1966, s. 3–42) je v politologii stále považována za klasickou. Podle ní je politická strana organizací, která:

1. je schopná života, tj. délka jejího politického působení přesahuje délku života jejího vedení;
2. je dobře organizovaná a udržuje pravidelné a široké kontakty s jinými organizacemi;
3. vykazuje zřetelné tendence převzít moc na celostátní i místní úrovni, nikoli jen na ní mít vliv;
4. usiluje o získání veřejné podpory prostřednictvím voleb nebo jiným způsobem.

Tato definice je v politologii považována za klasickou, protože zdůrazňuje několik základních aspektů, které by měly politické strany splňovat, aby mohly hrát roli stabilních a dlouhodobých účastníků demokratického procesu.

Zákon Ukrajiny *„O politických stranách“* definuje politickou stranu jako: *„dobrovolné sdružení občanů zaregistrované podle zákona, které podporuje určitý celostátní program společenského rozvoje. Hlavním cílem takové strany je podpora formování a vyjadřování politické vůle občanů, účast ve volbách a dalších politických aktivitách“* (Verkhovna Rada Ukrajiny, 2001). Tento zákon zdůrazňuje roli stran jako prostředníků mezi občany a státem, kteří se podílejí na formování politických rozhodnutí a reprezentují zájmy občanů ve veřejné sféře.

V praxi však na Ukrajině existuje jen velmi málo stran s jasně definovanou ideologií, což často vede k nesouladu mezi názvem, programem a skutečnou činností strany. Jak správně poznamenal Duverger, stranické ideologie mohou nabývat charakteru téměř náboženské víry, což do politiky vnáší značnou míru iracionality. Politické strany na Ukrajině jsou často vnímány primárně skrze své vůdce, což je důsledek převládající politické kultury, kde postoj průměrného Ukrajince k určité straně ovlivňují především sympatie nebo antipatie vůči jejímu vedení (Riker, 1982, s. 753–766).

Hlavním účelem politické strany je politické vzdělávání občanů a organizace jejich akcí s cílem chránit vlastní zájmy. Historická praxe ukazuje, že politické strany vznikly jako nástroj boje o moc, který umožňuje přenášet zájmy různých ideologických proudů do reálné politiky státu. Proto hlavní cíl jejich činnosti spočívá v ochraně sociálně-politických zájmů určitých skupin obyvatelstva a v boji o získání a udržení moci ve státě (Prystupa, 2011, s. 295–296).

3.8 Politická korupce

Politická korupce představuje jednu z nejnebezpečnějších forem korupce, která zásadně ovlivňuje fungování politických stran, důvěru veřejnosti v demokratické procesy a stabilitu politického systému. Podle Buračka M. V. (2023, s. 164–167) je politická korupce charakterizována jako mechanismus, který umožňuje konvertovat moc na kapitál a zpět, přičemž v tomto procesu dominují individuální zájmy politiků a korporátních skupin nad zájmy společnosti. Její projevy zahrnují úplatkářství, kupování hlasů, zneužívání státních zdrojů a další praktiky, které narušují demokracii a právní stát.

Financování politických stran je klíčovou oblastí, na kterou korupce výrazně dopadá. Politické strany často čelí riziku neprůhledného financování, které umožňuje korporacím a zájmovým skupinám ovlivňovat politická rozhodnutí. V ukrajinském kontextu je tento problém zvláště akutní kvůli nedostatečné regulaci a kontrole zdrojů financování. Transparentní financování voleb a činnost politických stran je proto zásadní součástí boje proti politické korupci.

Dalším významným dopadem korupce je pokles důvěry veřejnosti. Korupční praktiky, jako je podplácení voličů a manipulace s volebními výsledky, vedou ke ztrátě důvěry občanů v politický systém. Podle Transparency International Ukrajina patří k nejvíce korupčně zatíženým zemím, což negativně ovlivňuje volební účast a politickou kulturu. Politická korupce také podporuje vytváření klientelistických sítí, kdy politické strany upřednostňují zájmy svých finančních podporovatelů a ignorují potřeby široké veřejnosti. Tento jev narušuje rovné podmínky politické soutěže a posiluje oligarchické struktury v politice.

3.9 Boj proti korupci

Boj proti korupci je jedním z klíčových aspektů demokratického systému a udržení právního státu. Mezi hlavní přístupy k omezení korupce patří vytvoření transparentního institucionálního rámce, zajištění nezávislé soudní moci a posílení efektivních kontrolních mechanismů. Transparency International Ukraine (2024, s. 216–285) uvádí, že transparentnost a zodpovědnost institucí jsou zásadními faktory při snižování korupce a zvyšování důvěry občanů v politický systém. Transparency International, známá organizace zaměřená na boj proti korupci, vydává každoročně *Index vnímání korupce (CPI)*, který pomáhá monitorovat úroveň korupce po celém světě a slouží jako indikátor pokroku jednotlivých států v boji proti tomuto jevu.

Mezinárodní spolupráce je také zásadní součástí boje proti korupci, zvláště pokud jde o přeshraniční zločiny a praní špinavých peněz. V rámci Evropské unie byla přijata řada úmluv a směrnic zaměřených na posílení spolupráce a sjednocení přístupu členských států v oblasti boje proti korupci. Jednou z nejvýznamnějších úmluv je Konvence OSN proti korupci z roku 2004, která podporuje kriminalizaci korupce, transparentnost finančních transakcí a vzájemnou pomoc při vyšetřování korupčních trestných činů (UNODC, 2004).

Efektivní boj proti korupci na Ukrajině zahrnuje vytvoření komplexního systému protikorupčních orgánů. Mezi klíčové instituce patří *Národní agentura pro prevenci korupce (NAZK)*, která je odpovědná za kontrolu elektronických deklarací, monitoring konfliktů zájmů a přípravu protikorupčních strategií. *Národní protikorupční úřad Ukrajiny (NABU)* se zaměřuje na vyšetřování korupčních činů vysokých státních úředníků a zajišťování návratu zneužitých prostředků do státního rozpočtu. *Specializovaná protikorupční prokuratura (SAP)* dohlíží na procesy vedené *Vysokým protikorupčním soudem (WACS)*, což zajišťuje efektivní stíhání pachatelů korupce (NAZK, 2020).

Jedinečnost ukrajinského systému spočívá ve vytvoření úzké spolupráce mezi jednotlivými institucemi, což umožňuje efektivní prevenci, vyšetřování a postih korupčních trestných činů. Například *Vysoký protikorupční soud (WACS)* je specializovaný orgán, který se zabývá projednáváním případů, které spadají do působnosti NABU. Dalšími důležitými institucemi jsou *Důvěrnické úřady pro správu aktiv (ARMA)* a *Služba bezpečnosti Ukrajiny*

(SBU), které se zaměřují na vyšetřování majetkových a přeshraničních případů spojených s korupcí (Transparency International Ukraine, 2022).

Důležitou lekcí z mezinárodního pohledu je, že vytvoření zcela nových protikorupčních institucí bývá efektivnější než reforma již existujících orgánů. Úspěšný protikorupční systém musí zahrnovat preventivní opatření, účinné vyšetřování a včasné potrestání korupčních činů.

Ve svém výzkumu Vadim Gura (2022, s. 73–81) zdůrazňuje, že klíčem k prevenci korupce je vytvoření vhodných podmínek ve společnosti, protože korupce, stejně jako každý jiný společenský jev, vzniká pouze tam, kde má k tomu prostor. Mezi základní předpoklady účinného boje proti korupci patří vysoká úroveň vzdělání, dobře fungující instituce, transparentnost veřejné správy a aktivní občanská společnost. Gura také poukazuje na význam *morální připravenosti* společnosti čelit korupčním tlakům, což může přispět k rozvoji protikorupční kultury.

V boji proti korupci na Ukrajině sehrává významnou roli také *Evropská unie*, která ve svých doporučeních zdůrazňuje nutnost zlepšení transparentnosti, efektivity a nezávislosti ukrajinského soudního systému (Melnik, 2022). V rámci procesu přistoupení k EU bylo Ukrajině doporučeno zavést účinná opatření, která zahrnují reformy soudnictví a posílení spolupráce s mezinárodními protikorupčními organizacemi, jako je *Skupina států proti korupci* (GRECO) nebo *Organizace pro hospodářskou spolupráci a rozvoj* (OECD). Tato spolupráce pomáhá Ukrajině přizpůsobit své právní a institucionální prostředí standardům EU (Lawmaking Academy, 2024, s. 16–19).

4 Vlastní práce

V praktické části této práce se zaměřím na analýzu a porovnání politických programů vybraných ukrajinských politických stran s jejich reálnými kroky v oblasti boje proti korupci. Pro analýzu budou zahrnuta období volebních cyklů v letech 2014 a 2019, aby bylo možné sledovat dlouhodobější vývoj protikorupční politiky.

Nejprve se identifikují klíčové politické strany, které měly v různých obdobích významný vliv na ukrajinskou politickou scénu. Pro každou z těchto stran budou shromážděny předvolební programy, oficiální prohlášení a další relevantní dokumenty, ve kterých strany definovaly své cíle v oblasti boje proti korupci. Tento materiál se následně analyzuje se zaměřením na konkrétní cíle a sliby, které se týkají různých oblastí, jako jsou reforma protikorupčních institucí, digitalizace státních služeb, zákon o deoligarchizaci nebo zvýšení transparentnosti veřejné správy.

Další část analýzy se soustředí na zkoumání realizace těchto cílů a slibů v praxi. Pozornost se věnuje přijatým zákonům, iniciativám a opatřením implementovaným těmito politickými stranami, přičemž jejich shoda s původními sliby je klíčovým hodnotícím kritériem. Zvláštní důraz se klade na rozdíly mezi programovými dokumenty a skutečnými kroky, přičemž jsou zohledněny okolnosti jednotlivých období, které mohly ovlivnit plnění závazků.

Výsledné porovnání politických programů a realizovaných opatření je vizuálně zpracováno do tabulek, které přehledně ukazují, které strany splnily své sliby a které naopak ne. Toto porovnání poskytne komplexní pohled na efektivitu a důvěryhodnost různých politických subjektů v kontextu jejich protikorupční politiky v průběhu času.

Tabulka níže uvádí seznam všech hlavních politických stran, které se účastnily parlamentních voleb v letech 2014 a 2019, a označuje, zda byly zahrnuty do analýzy. Zahrnutí stran bylo podmíněno existencí jasných protikorupčních cílů v jejich volebních programech, jako je zřízení protikorupčních orgánů, reforma soudnictví nebo boj proti vlivu oligarchů. Strany, které ve svých programech neuváděly konkrétní protikorupční opatření nebo se zaměřily na jiné oblasti, jako jsou sociální otázky či bezpečnost, nebyly zahrnuty do analýzy.

Tabulka 4 Politické strany účastnící se voleb v letech 2014 a 2019

Rok	Politická strana	Zahrnuto do analýzy	Důvod zahrnutí/nezahrnutí
2014	Blok Petra Porošenka (Evropská solidarita)	Ano	Jasně protikorupční cíle (zřízení protikorupčních orgánů, reforma soudního systému)
2014	Všeukrajinské sdružení „Baťkivščyna“	Ano	Boj proti korupci, transparentnost financí
2014	Radikální strana Oleha Ljaška	Ano	Populistická rétorika s důrazem na protikorupční politiku
2014	Lidová fronta	Ne	Zaměření na bezpečnost a obranu, bez konkrétních protikorupčních opatření
2014	Opoziční blok	Ne	Absence protikorupčních opatření v programu
2014	Hnutí „Samospráva“	Ne	Nedostatečná konkretizace protikorupčních reforem
2019	Sluha národa	Ano	Jasně zaměření na reformy, digitalizaci a deoligarchizaci
2019	Evropská solidarita	Ano	Zachování a posílení protikorupčních orgánů
2019	Všeukrajinské sdružení „Baťkivščyna“	Ano	Dříve podporovalo reformy, ale bez jasného protikorupčního programu v roce 2019
2019	Opoziční platforma – Za život	Ne	Sociální programy bez jasných protikorupčních opatření
2019	Hlas	Ne	Obecná prohlášení bez podrobného plánu protikorupční politiky
2019	Radikální strana Oleha Ljaška	Ne	Ztráta popularity, slabá protikorupční rétorika

Zdroj: vlastní zpracování na základě dat z Manifesto Project Database (2014)

4.1 Sluha národa

Politická strana „Sluha národa“ byla založena v roce 2017 jako politický projekt úzce spojený se stejnojmenným televizním seriálem, v němž hlavní roli hrál budoucí prezident Ukrajiny Volodymyr Zelenskyj. Strana se od počátku prezentovala jako antisystémová síla, která usiluje o změnu starého zkorumpovaného politického systému. Tato strategie se ukázala jako účinná a přilákala širokou podporu voličů, zejména mezi těmi, kteří byli

zklamání tradičními politickými stranami a jejich neschopností bojovat s korupcí (Sluga Narodu, 2021, s. 1–3).

V prezidentských volbách v roce 2019 Volodymyr Zelenskyj zvítězil s výraznou převahou, což umožnilo straně „Sluha národa“ získat většinu křesel v parlamentu v parlamentních volbách, které se konaly později téhož roku. Díky tomuto úspěchu mohla strana začít provádět reformy bez nutnosti koaličního partnera.

4.1.1 Cíle a sliby strany před volbami v roce 2019

Hlavní body programu strany „Sluha národa“ v oblasti boje proti korupci se opírají o následující klíčové principy (Sluga Narodu, 2019):

Reforma protikorupčních institucí: Strana klade důraz na vytvoření a posílení nezávislých protikorupčních orgánů, které mají fungovat bez politického vlivu. Mezi tyto orgány patří *Národní protikorupční úřad Ukrajiny* (NABU), *Specializovaná protikorupční prokuratura* (SAP) a *Nejvyšší protikorupční soud* (VAKS). Cílem je zvýšit jejich efektivitu a nezávislost, aby mohly systematicky bojovat proti korupci na nejvyšší úrovni.

Zákon o deoligarchizaci: Jedním z hlavních slibů je omezit vliv oligarchů na politiku a ekonomiku. Strana plánuje zavést jasná kritéria pro identifikaci oligarchů a vytvořit právní rámec, který by omezil jejich politický a mediální vliv. Tento slib zahrnuje i vytvoření speciálního registru oligarchů.

Digitalizace státních služeb: Strana slibuje rozsáhlou digitalizaci státních služeb s cílem minimalizovat korupční rizika spojená s přímým kontaktem občanů s úředníky. Digitalizace by měla zjednodušit procesy a zvýšit transparentnost veřejné správy.

Transparentnost a odpovědnost státních úředníků: Program strany zahrnuje zlepšení systému deklarování majetku a příjmů úředníků, aby byla zajištěna větší transparentnost a snížena možnost nezákonného obohacení. Strana se zavazuje k povinným kontrolám deklarací a zamezení konfliktu zájmů.

Reforma soudního systému: Strana se soustředí na zajištění nezávislosti soudní moci. Hlavními cíli jsou transparentní výběr soudců a zavedení odpovědnosti pro soudce, kteří zneužívají své pravomoci. Soudní reforma by měla zahrnovat i zlepšení práce Nejvyššího protikorupčního soudu, který má řešit případy korupce na vysoké úrovni.

4.2 Evropská solidarita

Politická strana, která je dnes známá pod názvem „Evropská solidarita“, byla založena v roce 2000 jako strana „Solidarita“. Postupem času několikrát změnila svůj název i strategii. V roce 2014, před parlamentními volbami, strana působila pod názvem „Blok Petra Porošenka“ (BPP) a stala se jednou z předních politických sil po Revoluci důstojnosti. Pod vedením Petra Porošenka, který byl v té době prezidentem Ukrajiny, se profiluje jako proevropská a proukrajinská síla, která prosazuje směřování Ukrajiny do Evropské unie a NATO. V jádru její ideologie jsou evropské integrační hodnoty, posilování národní bezpečnosti a odpor proti ruské agresi (Yevropeiska Solidarnist, 2024).

4.2.1 Cíle a sliby strany před volbami v roce 2014

Před volbami do Nejvyšší rady v roce 2014 strana „Blok Petra Porošenka“ formulovala několik klíčových cílů a slibů v oblasti boje proti korupci (Yevropeiska Solidarnist, 2014, s. 7–14):

Reforma orgánů činných v trestním řízení a soudnictví byla jedním z hlavních priorit. Plánovalo se provést lustraci soudců, zavést veřejnou kontrolu nad činností soudců a orgánů činných v trestním řízení a zajistit transparentní a spravedlivý výběr soudců s cílem vymýtit korupci v soudním systému.

Strana kladla zvláštní důraz na vytvoření efektivní protikorupční infrastruktury. Program obsahoval závazek založit nové nezávislé protikorupční orgány, jako jsou *Národní protikorupční úřad* a *Specializovaná protikorupční prokuratura*. Strana rovněž zdůraznila potřebu zřídit protikorupční úřad, který by se zabýval vyšetřováním korupčních trestných činů na nejvyšších úrovních moci.

Strana deklarovala zavedení transparentních mechanismů kontroly příjmů státních úředníků. Mezi hlavní sliby patřilo zavedení elektronického deklarování příjmů a majetku státních úředníků a povinné kontroly souladu životní úrovně úředníků s jejich deklarovanými příjmy.

Transparentnost státních zakázek rovněž zaujímala důležité místo v programu. Strana slibovala vytvoření systému elektronických výběrových řízení pro veřejné zakázky a posílení kontroly nad využíváním rozpočtových prostředků.

Boj proti korupci na místní úrovni zahrnoval zavedení mechanismů veřejné kontroly nad činností místních orgánů a podporu decentralizace, která měla zvýšit odpovědnost místních úřadů vůči občanům.

4.2.2 Cíle a sliby strany před volbami v roce 2019

Před volbami do Nejvyšší rady v roce 2019 strana „Evropská solidarita“, formulovala své klíčové cíle a sliby v oblasti boje proti korupci, přičemž se zaměřovala na pokračování již zahájených reforem a proevropského kurzu (Yevropeiska Solidarnist, 2019, s. 8–9):

Strana zdůrazňovala nutnost zachování a posílení již vytvořených protikorupčních institucí, jako jsou Národní protikorupční úřad, Specializovaná protikorupční prokuratura a Nejvyšší protikorupční soud. Hlavním cílem bylo zajistit jejich nezávislost a efektivní fungování bez vlivu politických elit.

Důležitým prvkem programu byla pokračující reforma soudnictví. Strana slibovala dokončení lustrace soudců, další transparentní výběr soudců na základě profesních a etických kritérií, a zavedení přísnější odpovědnosti za korupční praktiky v soudní moci.

V oblasti transparentnosti financování státních institucí a úředníků byla strana odhodlána zavést pokročilé elektronické systémy pro sledování příjmů a majetku veřejných činitelů. To mělo zahrnovat pravidelné audity a posílení kontrolních mechanismů.

„Evropská solidarita“ také kladla důraz na další rozvoj digitálních nástrojů pro boj proti korupci. Jedním z klíčových cílů bylo rozšíření digitálních služeb, které by minimalizovaly lidský faktor a korupční rizika při poskytování veřejných služeb.

V rámci decentralizace a podpory transparentnosti na místní úrovni strana slibovala pokračovat v reformách, které by posílily odpovědnost místních úřadů. Zahrnovalo to zavedení většího veřejného dohledu nad činností místních samospráv a kontrolu nad využíváním veřejných prostředků.

4.3 Bat'kivščyna

Politická strana „Všeuukrajinské sdružení Bat'kivščyna“ byla založena v roce 1999 a je úzce spjata s její dlouholetou vůdkyní Julií Tymošenkovou. Strana se profiluje jako sociálně orientovaná a demokratická síla, která se zaměřuje na ochranu práv občanů, spravedlnost a podporu sociálních reforem. Po celou dobu své existence hraje strana

důležitou roli na ukrajinské politické scéně, často vystupuje jako opozice vůči vládě a vyjadřuje kritiku zejména v otázkách hospodářské a sociální politiky (Rukh Chesno, 2024a).

„Bat’kivščyna“ se prezentuje jako proevropská strana, která usiluje o členství Ukrajiny v Evropské unii a NATO. Zároveň klade důraz na zachování národní suverenity a územní celistvosti. Strana se také aktivně podílí na prosazování decentralizace, aby zvýšila odpovědnost a transparentnost místních orgánů.

V oblasti boje proti korupci „Bat’kivščyna“ dlouhodobě podporuje reformy zaměřené na nezávislost soudnictví, transparentní správu veřejných financí a snižování vlivu oligarchů. Julia Tymošenková, jako vůdčí postava strany, pravidelně vystupuje s kritikou korupčních praktik ve vládě a vyzývá k přijetí přísnějších opatření pro zajištění spravedlnosti a rovnosti před zákonem (tamtéž).

Přestože se strana „Bat’kivščyna“ často nachází v opozici, její vliv na formování politického prostředí a prosazování reformy zůstává značný. Ve volbách strana tradičně získává podporu od voličů, kteří hledají spravedlivější sociální systém, posílení státních institucí a proevropský směr vývoje Ukrajiny.

4.3.1 Cíle a sliby strany před volbami v roce 2014

Před volbami do Nejvyšší rady v roce 2014 se strana „Bat’kivščyna“ zaměřila na boj proti korupci a reformu státní správy. Jejich hlavní cíle a sliby zahrnovaly (Vseukrainske obiednannia "Batkivshchyna", 2014):

Zavedení přísných protikorupčních zákonů. Strana slíbila přijmout legislativu, která by zavedla účinné mechanismy pro boj proti korupci, včetně přísné kontroly příjmů a výdajů státních úředníků.

Vytvoření nezávislých protikorupčních orgánů. Program předpokládal vytvoření nezávislých institucí, zejména Antikorupčního úřadu, který by se zabýval vyšetřováním korupčních trestných činů mezi vysokými úředníky.

Zesílení odpovědnosti za korupci. „Bat’kivščyna“ slibovala zavést přísnější tresty za korupční trestné činy, včetně konfiskace majetku a dlouhých trestů odnětí svobody pro úředníky zapojené do korupčních schémat.

Transparentnost státních financí. Strana prosazovala zavedení povinného přiznávání příjmů a výdajů pro všechny státní úředníky a provádění pravidelných kontrol pravdivosti těchto údajů.

Reforma veřejných zakázek. „Bat'kivščyna“ slibovala zajistit transparentnost ve veřejných zakázkách a vytvořit podmínky, které by znemožnily korupční schémata během tendrů.

Očištění soudního systému. Strana plánovala provést reformu soudnictví, včetně propuštění zkorumpovaných soudců a zajištění nezávislosti soudů.

Podpora občanských iniciativ v boji proti korupci. „Bat'kivščyna“ slibovala zapojit nevládní organizace do dohledu nad vládou a aktivního monitorování korupčních praktik.

4.3.2 Cíle a sliby strany před volbami v roce 2019

Ve své předvolební kampani v roce 2019 strana „Bat'kivščyna“ neuváděla žádné cíle nebo iniciativy zaměřené na boj proti korupci. Absence protikorupčních závazků v programu strany v tomto období znemožňuje provedení další analýzy jejích plánů na boj proti korupci (Vseukrainske obiednannia "Batkivshchyna", 2019).

4.4 Radikální strana Oleha Ljaška

Radikální strana, vedená Olehem Ljaškem, vznikla v roce 2010 a rychle si našla místo na ukrajinské politické scéně jako výrazně populistické a nacionalistické hnutí. Její hlavní zaměření je na ochranu zájmů obyčejných lidí a boj proti vlivu oligarchů, kteří podle strany mají negativní vliv na ekonomiku a politiku země. Strana staví svůj program na myšlenkách spravedlnosti a zásadního očištění státní správy (Rukh Chesno, 2024b).

Radikální strana pod vedením Ljaška je známá svou silnou rétorikou a přímým vystupováním, kdy Ljaško často otevřeně kritizuje oligarchy a korupci mezi vysokými státními představiteli. Strana tak oslovuje hlavně ty, kdo se cítí být znevýhodněni, a slibuje zásadní změny ve prospěch spravedlnosti a rovnosti.

4.4.1 Cíle a sliby strany před volbami v roce 2014

Ve volbách v roce 2014 slíbila Radikální strana několik konkrétních opatření na boj proti korupci (Radykalna partiia Oleha Liashka, 2014):

Strana chtěla vytvořit tzv. společenský antikorupční sbor složený z veteránů války. Tento sbor by rychle reagoval na korupci a zabýval se stížnostmi občanů. Cílem bylo zajistit, že každý případ korupce bude ihned řešen.

Dalším radikálním krokem bylo zavedení systému provokace úplatků, kdy by se korupční úředníci chytali „při činu“. Po zadržení by jim byl okamžitě zabaven veškerý majetek, ať už legální nebo nelegální.

Strana chtěla zavést systém, ve kterém by úředníci museli prokázat, že jejich majetek pochází z legálních zdrojů. Tento plán měl posílit důvěru v čistotu veřejné správy.

Radikální strana slíbila, že omezí vliv oligarchů na státní podniky. Cílem bylo zamezit tomu, aby tito bohatí jedinci využívali veřejné finance pro svůj osobní prospěch.

Strana plánovala donutit oligarchy zaplatit reálnou hodnotu za dříve privatizované státní podniky. Pokud by se tak nestalo, podniky by byly vráceny do rukou státu.

Strana slíbila, že kompletně obmění složení bezpečnostních orgánů, aby odstranila jejich napojení na korupční praktiky a zajistila jejich důvěryhodnost.

4.4.2 Cíle a sliby strany před volbami v roce 2019

Ve volbách v roce 2019 však strana nezískala dostatečný počet hlasů a nepřekonala 5% hranici nutnou pro vstup do parlamentu. Na rozdíl od předchozích voleb její program v roce 2019 neobsahoval žádná konkrétní opatření proti korupci, na kterých strana stavěla svou kampaň v roce 2014. Namísto toho se její program více zaměřoval na sociální otázky a podporu domácího zemědělství, přičemž protikorupční témata zůstala spíše v pozadí a nehrála v kampani klíčovou roli (Kyiv Post, 2020).

4.5 Srovnání programů s reálnými kroky

4.5.1 Sluha národa 2019

Na základě uvedených cílů a priorit strany „Sluha národa“ zde je strukturovaný přehled klíčových bodů jejího programu v oblasti boje proti korupci. Níže se zaměřím na příklady, které umožní analýzu toho, jak tyto cíle byly realizovány v praxi.

1) Systémová reforma protikorupčních institucí

Strana „Sluha národa“ deklarovala vytvoření a podporu nezávislých protikorupčních orgánů, jako jsou Národní protikorupční úřad, Specializovaná protikorupční prokuratura a Nejvyšší protikorupční soud. Hlavním cílem bylo zajistit jejich efektivitu a nezávislost na politickém vlivu.

Národní protikorupční úřad

V roce 2022 skončilo funkční období prvního ředitele Národního protikorupčního úřadu Artema Sytnyka. Ačkoli úřad pokračoval ve své práci, jmenování nového ředitele se protáhlo téměř o rok, a nový vedoucí byl jmenován až v červenci 2023. Toto zpoždění vyvolalo obavy ohledně stability fungování úřadu a vyvolalo podezření na možný politický tlak při výběru nového vedení. I když strana „Sluha národa“ veřejně podporovala nezávislost úřadu, takové zdržení oslabilo důvěru ve stabilitu jeho činnosti (Radio Svoboda, 2023).

Specializovaná protikorupční prokuratura

Jmenování vedoucího Specializované protikorupční prokuratury (SAP) na Ukrajině skutečně čelilo značnému zpoždění. Původní funkční období prvního ředitele, Nazarija Cholodnického, skončilo v březnu 2019. Výběrové řízení na nového vedoucího se však protáhlo až do července 2022, kdy byl jmenován Oleksandr Klymenko. Toto téměř tříleté zpoždění vyvolalo kritiku ze strany domácí veřejnosti i mezinárodních partnerů, kteří upozorňovali na možné oslabení efektivity protikorupčních iniciativ (Suspilne Novyny, 2023).

2) Zákon o deoligarchizaci

Zákon o deoligarchizaci, přijatý na Ukrajině v roce 2021, byl navržen s cílem omezit vliv oligarchů na politiku a ekonomiku země. Tento zákon definuje oligarchy jako osoby s významným ekonomickým a politickým vlivem, jejichž působení by mohlo potenciálně ohrozit národní bezpečnost. Označené osoby mají podle zákona zakázáno účastnit se privatizace státního majetku a financovat politické strany, což má snížit jejich možnost ovlivňovat veřejné dění (Parlament.UA, 2021a).

Ačkoli zákon vstoupil v platnost a začal se uplatňovat, byl kritizován za nedostatečnou konkrétnost a za možnost politického zneužití. V praxi jsou podle zákona za oligarchy považováni známí podnikatelé s vlivem na média a politiku, včetně těchto osobností (Parlament.UA, 2021b):

- **Rinat Achmetov** (7,6 mld. USD) – vlastní „Media Group Ukraine“ (TV kanál Ukrajina 24, segodnya.ua),
- **Ihor Kolomojskyj** (1,8 mld. USD) – vlastník „1+1“ a UNIAN, podporuje skupinu „Za budoucnost“,
- **Petro Porošenko** (1,6 mld. USD) – vlastní „Pryamyy“ a „5. kanál“, vede frakci „Evropská solidarita“,

- **Viktor Pinčuk** (2,5 mld. USD) – vlastní StarLightMedia (STB, ICTV, Nový kanál), má podporu části nezařazených poslanců.

Každý z těchto oligarchů má značný vliv na ukrajinská média a politické procesy, což je důvodem jejich zařazení do kategorie oligarchů podle kritérií stanovených zákonem o deoligarchizaci.

3) Digitalizace státních služeb

Jedním z klíčových bodů programu byla digitalizace veřejných služeb prostřednictvím platformy „Diia“. Cílem bylo minimalizovat přímý kontakt mezi občany a úředníky, a tím snížit korupční rizika.

Uživatelé mohou prostřednictvím aplikace „Diia“ získat digitální verze svých osobních dokladů, jako jsou občanské průkazy, řidičské průkazy a rodné listy. Tyto digitální dokumenty mají stejnou právní váhu jako jejich fyzické protějšky a mohou být použity pro identifikaci a ověřování totožnosti v různých situacích. Například v roce 2020 byla v aplikaci „Diia“ zpřístupněna digitální verze řidičského průkazu, což umožnilo uživatelům prokázat svou způsobilost k řízení vozidla bez nutnosti nosit fyzický doklad (Diia, 2024).

Dalším příkladem je možnost registrace a správy podnikatelských subjektů prostřednictvím platformy. Podnikatelé mohou online zakládat nové společnosti, podávat daňová přiznání a komunikovat s daňovými úřady, což výrazně zjednodušuje podnikatelské procesy a snižuje administrativní zátěž (tamtéž).

Tyto funkce platformy „Diia“ byly pozitivně hodnoceny veřejností i mezinárodními partnery jako efektivní nástroj v boji proti korupci a zlepšení transparentnosti veřejné správy.

4) Transparentnost a odpovědnost státních úředníků

Cílem strany bylo zlepšit systém deklarace majetku a příjmů úředníků, aby se zabránilo nezákonnému obohacení. Deklarace se stala povinnou pro všechny úředníky, s plánem zavést pravidelné kontroly.

V roce 2020 zrušil Ústavní soud Ukrajiny trestní odpovědnost za nepravdivé majetkové přiznání, což vážně narušilo protikorupční reformy a vyvolalo silnou kritiku jak uvnitř země, tak ze strany mezinárodních partnerů. Na to reagovala Nejvyšší rada tím, že v prosinci 2020 přijala nový zákon, který obnovil trestní odpovědnost za nesprávné deklarování majetku (Graty, 2020).

Po ruské invazi v únoru 2022 byla povinnost elektronického přiznání dočasně pozastavena z bezpečnostních důvodů. V září 2023 schválil ukrajinský parlament zákon o

obnovení povinného přiznávání majetku, ale se zpožděním přístupu veřejnosti k těmto informacím o jeden rok. Tento odklad vyvolal kritiku veřejnosti a protikorupčních organizací, které varovaly před oslabením transparentnosti. Prezident Volodymyr Zelenskyj na zákon uvalil veto a požadoval okamžité zpřístupnění přiznání (Ukrainska pravda, 2023a).

V říjnu 2023 Nejvyšší rada schválila upravený zákon v souladu s prezidentovým požadavkem, který umožnil okamžité zveřejnění přiznání. Tento krok byl oceněn veřejností i mezinárodními partnery jako důležitý krok k obnovení transparentnosti a odpovědnosti veřejných činitelů (Sud.ua, 2023).

5) Reforma soudního systému

Strana „Sluha národa“ kladla důraz na zajištění nezávislosti soudní moci, což zahrnovalo transparentní výběr soudců a zavedení odpovědnosti za zneužívání pravomocí. Reforma měla posílit soudní systém a zvýšit jeho důvěryhodnost v očích veřejnosti.

Reforma soudnictví postupovala pomaleji, než bylo očekáváno. Ačkoli byly podniknuty kroky k transparentnějšímu výběru soudců, tyto snahy často narážely na politický tlak a nedostatky v implementaci. Konkrétním příkladem je **ústavní krize v roce 2020**, kdy Ústavní soud zrušil klíčové části protikorupční legislativy, což zpochybnilo legitimitu soudních reforem. Tento krok vyvolal politické napětí a oslabil důvěru veřejnosti v nezávislost soudnictví, zpomalil proces dalších reforem a ukázal, jak politický vliv může zasahovat do fungování soudní moci.

Dalším významným případem byl zásah proti předsedovi Nejvyššího soudu Vsevolodu Kňazevovi v květnu 2023, kdy ukrajinské protikorupční úřady zadržely Kňazeva při přijetí úplatku ve výši téměř tří milionů dolarů (asi 65 milionů Kč). Peníze měly pocházet od zástupců jednoho z ukrajinských oligarchů. Po zadržení byl Kňazev odvolán z funkce předsedy, nicméně zůstal soudcem, neboť tohoto postavení jej může zbavit pouze soudcovská rada (Ukrainska pravda, 2023b).

Tabulka 5 Analýza splnění protikorupčních a reformních slibů strany „Sluha národa“ (2019)

Klíčová oblast	Cíl	Výsledek	Splnění cíle (ANO/NE)	Doporučení
1. Systémová reforma protikorupčních institucí	Zajistit efektivní a nezávislé fungování NABU, SAP a Nejvyššího protikorupčního soudu	Opožděné jmenování vedoucích orgánů, pochybnosti o stabilitě	NE	Zefektivnit proces jmenování vedení, omezit politický vliv
2. Zákon o deoligarchizaci	Snížit vliv oligarchů na politiku a ekonomiku	Zaveden, ale čelí kritice za možnou politickou zneužitelnost	ČÁSTEČNĚ	Posílit jednoznačnost zákona a mechanismy kontroly proti zneužití
3. Digitalizace státních služeb	Minimalizovat korupci přes online služby („Diia“)	Platforma dobře přijata veřejností, úspěšné snížení byrokracie	ANO	Pokračovat v rozšiřování digitálních služeb a monitorovat dopady na korupci
4. Transparentnost a odpovědnost státních úředníků	Povinné majetkové přiznání úředníků	Zpožděno, odklad zveřejnění, vetováno prezidentem	ČÁSTEČNĚ	Zajistit včasné zveřejnění, zlepšit kontrolní mechanismy
5. Reforma soudního systému	Posílit nezávislost a odpovědnost soudů	Výběr soudců čelí politickým tlakům, korupční kauza předsedy soudu	NE	Zajistit transparentnost, zefektivnit systém postihu soudců

Zdroj: vlastní zpracování

4.5.2 Evropská solidarita 2014

1) Reforma soudnictví

Po roce 2014 strana „Blok Petra Porošenka“ (nyní Evropská solidarita) zahájila rozsáhlou reformu soudnictví s cílem očistit systém od korupce a zavést transparentnější

výběr soudců. Klíčovým bodem této reformy byla lustrace soudců, kteří byli spojeni s korupčními schématy během vlády Viktora Janukovyče, a celková restrukturalizace soudního systému.

Lustrace probíhala na základě zákona „*Zákon o očistě vlády*“, jehož cílem bylo vyloučit ze soudního systému soudce, kteří napomáhali režimu Viktora Janukovyče. Nicméně realizace narazila na odpor ze strany samotného soudního systému, a mnoho soudců, kteří byli spojeni s korupčním prostředím, zůstalo nadále na svých pozicích (Verkhovna Rada Ukrainy, 2014b).

Soudce Oleksij Buran byl v roce 2016 obviněn z přijetí úplatku ve výši 500 tisíc hřiven. Když se detektivové z Národního úřadu pro boj proti korupci pokusili o jeho zadržení, Buran začal střílet a pokusil se o sebevraždu. Přestože byl zadržen a obviněn, v roce 2019 byl propuštěn z vazby a v roce 2020 byl nakonec zproštěn obvinění. Tento případ poukazuje na přetrvávající problémy v soudním systému a ukazuje nedostatečnou účinnost lustrace (TSN, 2018).

Zákon „O soudním systému a statusu soudců“ (2016) – Tento zákon přinesl zásadní změny ve struktuře soudnictví Ukrajiny. Počet úrovní soudů byl snížen ze čtyř na tři a vytvořil se nový Nejvyšší soud s kasačními komorami pro civilní, trestní, obchodní a správní případy. Zároveň byly odstraněny tři specializované soudy, což zjednodušilo celý systém (Verkhovna Rada Ukrainy, 2016).

Zvýšení transparentnosti soudních procesů – Zavedena byla také iniciativa pro zvýšení transparentnosti soudních procesů prostřednictvím projektu „Otevřený soud“. Tento projekt umožnil videozáznamy soudních jednání a jejich zveřejnění, což zlepšilo přístup veřejnosti k informacím a pomohlo snížit riziko korupce (Open Court, 2020).

2) Vytvoření nezávislých protikorupčních orgánů

Jedním z hlavních závazků strany „Evropská solidarita“ bylo vytvoření nezávislých protikorupčních orgánů, které by vyšetřovaly korupci na nejvyšších úrovních moci. Mezi tyto orgány patřil NABU a SAP, které byly založeny v roce 2015 (NABU, 2024).

Založení NABU – Od svého vzniku se NABU zaměřilo na vyšetřování korupčních trestných činů vysokých úředníků a brzy dosáhlo významných úspěchů. V březnu 2017, jako jeden z klíčových případů, NABU zadrželo Romana Nasirova, tehdejšího předsedu Státní fiskální služby Ukrajiny. Nasirov byl obviněn z nezákonného prominutí daňových plateb ve výši přibližně 2 miliard hřiven (asi 1,7 miliardy Kč) ve prospěch firem spojených s

poslancem Oleksandrem Oniščenkem. Tento případ byl jeden z prvních velkých korupčních skandálů po Euromajdanu a jasně ukázal odhodlání nově vzniklých institucí čelit korupci ve státní správě (BBC News Ukraina, 2017).

SAP a problémy s vedením – Ačkoli SAP dohlížela na vyšetřování a obžalobu v případě Nasirova, efektivita její práce byla oslabena dlouhodobou neobsazeností klíčových pozic. Od roku 2017 až do roku 2019 neměla SAP trvalé vedení, což zpomalilo průběh klíčových vyšetřování a narušilo schopnost spolupráce s NABU. Tato situace vyvolala kritiku jak uvnitř země, tak ze strany mezinárodních partnerů, včetně USA a EU, kteří zdůrazňovali, že tato zpoždění ohrožují ukrajinský boj proti korupci (Ukrainska pravda, 2022).

Případ Romana Nasirova tedy nejen demonstroval efektivitu NABU, ale také poukázal na důsledky, které může mít nedostatek stabilního vedení SAP.

3) Elektronické deklarace majetku

Systém elektronických deklarací majetku byl úspěšně zaveden v roce 2016 a stal se klíčovým nástrojem pro kontrolu příjmů a výdajů státních úředníků. Elektronická platforma umožnila veřejnosti, médiím a protikorupčním orgánům, jako je Národní agentura pro prevenci korupce, ověřovat, zda úředníci deklarují své příjmy a majetek správně (NAZK, 2024).

V roce 2019 NAZK zjistila, že guvernér Národní banky Ukrajiny, Jakiv Smolij, ve svých přiznáních za roky 2015–2017 neuvedl majetek a finanční aktiva v hodnotě přes 18 milionů hřiven. Mezi nesrovnalostmi byla hodnota podílů na třech nebytových prostorech, úrokové příjmy, několik pozemků a bankovní účty. Smolij po zveřejnění nálezu NAZK vyjádřil ochotu s protikorupčními orgány spolupracovat a poskytovat potřebná vysvětlení (Ukrinform, 2019).

4) Transparentnost státních zakázek

V roce 2016 byla zavedena elektronická platforma **ProZorro**², která se stala zásadním nástrojem pro zajištění transparentnosti veřejných zakázek. Systém umožnil sledování celého procesu nákupu veřejnými institucemi – od zadání výběrového řízení až po

² ProZorro je ukrajinská elektronická platforma pro transparentní veřejné zakázky, zavedená v roce 2016. Systém byl navržen podle principu "Každý vidí všechno" a založen na otevřených datech. Umožňuje transparentní sledování všech fází veřejných zakázek a usnadňuje kontrolu ze strany veřejnosti i podnikatelů. (PROZORRO, 2024)

jeho dokončení – a poskytl veřejnosti přístup ke všem relevantním údajům o zadavateli, dodavateli a podmínkách zakázek.

Platforma ProZorro během pěti let fungování ušetřila Ukrajině přibližně 190 miliard hřiven. Tento systém elektronických veřejných zakázek významně přispěl k transparentnosti státních výdajů a snížení korupčních rizik. Platforma poskytuje přístup ke všem fázím zakázek, od zadání až po uzavření smlouvy, čímž umožňuje efektivní kontrolu veřejnosti i firem, které se do výběrových řízení zapojují (Kabinet Ministrů Ukrajiny, 2021).

Tabulka 6 Analýza splnění protikorupčních a reformních slibů strany „Blok Petra Porošenka“ (2014)

Klíčová oblast	Cíl	Výsledek	Splnění cíle (ANO/NE)	Doporučení
1. Reforma soudnictví	Očistit soudnictví od korupce a zavést transparentní výběr soudců	Lustrace probíhala, ale narazila na odpor, mnoho korupčních soudců zůstalo na pozicích	NE	Posílit kontrolní mechanismy a zlepšit dohled nad lustracemi
2. Protikorupční orgány	Vytvoření nezávislých institucí pro vyšetřování korupce	NABU a SAP byly vytvořeny, ale efektivita SAP byla oslabena dlouhodobou neobsazeností vedení	ČÁSTEČNĚ	Zajistit stabilní vedení a podporu SAP
3. Elektronické deklarace	Zajistit transparentní kontrolu majetku úředníků	Systém zaveden v roce 2016, umožnil kontrolu majetkových přiznání; odhalené nesrovnalosti	ANO	Zajistit pravidelné kontroly deklarací
4. Transparentnost zakázek	Zvýšit transparentnost státních zakázek	Platforma ProZorro zavedena v roce 2016, přinesla úspory a zvýšila transparentnost zakázek	ANO	Pokračovat v rozvoji platformy ProZorro

Zdroj: vlastní zpracování

4.5.3 Evropská solidarita 2019

1) Posílení a zachování nezávislosti NABU a SAP

Evropská solidarita zdůraznila potřebu chránit nezávislost NABU a SAP před politickými vlivy a zajistit jejich efektivní fungování.

Pokusy o kontrolu nad NABU – V roce 2020 došlo k pokusům o změnu zákona, které by umožnily prezidentovi Volodymyru Zelenskému větší kontrolu nad jmenováním ředitele NABU. Tyto návrhy zákonů, předložené ukrajinskou vládou a podporované prezidentem, měly potenciál oslabit nezávislost NABU. Návrhy vyvolaly obavy z možného politického vlivu na protikorupční orgány, což by mohlo ohrozit jejich schopnost nezávisle vyšetřovat vysoce postavené případy korupce. Podle kritiků těchto zákonů, včetně mezinárodních partnerů, se jednalo o krok zpět v boji proti korupci na Ukrajině (Politico, 2022).

Legislativa, která by posílila kontrolu prezidenta nad NABU, nakonec nebyla přijata ve své původní podobě, ale ukázala na zranitelnost NABU vůči politickým tlakům. Zároveň byla „Evropská solidarita“ součástí opozice, která tento návrh formálně kritizovala, ale nevyvíjela dostatečnou snahu k tomu, aby změny zastavila. Na základě tohoto lze vyvodit, že „Evropská solidarita“ deklarovala podporu nezávislosti NABU, ale nebyla schopna zamezit těmto snahám o legislativní změny, což může být interpretováno jako nedostatečně efektivní obrana nezávislosti protikorupčních institucí (Kyiv Post, 2021).

Zpožděné jmenování vedoucího SAP – Obsazování vedoucí pozice v SAP bylo provázáno významnými zpožděními. Po mnoha průtazích byla pozice konečně obsazena až v roce 2022, kdy byl jmenován Oleksandr Klymenko. Proces výběru byl často přerušován kvůli absencím členů výběrové komise, což vyvolalo podezření, že se tím pokoušeli zabránit jmenování nezávislého kandidáta (Suspilne Novyny, 2022).

I když „Evropská solidarita“ deklarovala podporu nezávislému procesu, nebyly zaznamenány žádné aktivní kroky k urychlení tohoto výběru. Výsledek tak ukazuje, že formální podpora nezávislosti SAP byla nedostatečná pro efektivní ochranu a fungování této instituce v daném období.

2) Transparentnost soudnictví a výběru soudců

Zásadními kroky mělo být zavedení otevřených a spravedlivých procesů, které by posílily důvěru v soudní systém.

V roce 2019 byla v rámci soudní reformy na Ukrajině rozpuštěna Vysoká kvalifikační komise soudců (HQCJ), což vedlo k pozastavení procesu jmenování nových

soudců. Tento krok způsobil nedostatek soudců, přičemž až 2 000 pozic zůstalo neobsazeno, což výrazně ovlivnilo schopnost ukrajinských soudů vykonávat spravedlnost (NV, 2021).

Zpoždění bylo kritizováno nejen domácími nevládními organizacemi, ale i mezinárodními partnery, kteří upozorňovali na neochotu provádět skutečné změny v soudnictví. I když „Evropská solidarita“ slibovala podporu transparentnosti a nezávislosti výběru soudců, tyto reformy nebyly plně realizovány nebo probíhaly pomalu (Euromaidan Press, 2023).

3) Rozšíření elektronických nástrojů pro veřejné zakázky

Evropská solidarita slíbila, že bude pokračovat v podpoře transparentního systému veřejných zakázek prostřednictvím platformy ProZorro.

V roce 2019 byl systém ProZorro rozšířen o nové nástroje, které významně posílily transparentnost veřejných zakázek. Jeden z klíčových prvků zahrnoval zavedení automatizovaných nástrojů pro sledování a analýzu zakázek, jako byl například **DOZORRO**, což je umělá inteligence určená k identifikaci korupčních rizik v tendrech. Tento systém využívá strojového učení k detekci podezřelých zakázek na základě několika indikátorů, jako jsou nepravdivosti v postupech výběru vítěze, chybějící dokumenty či překročení stanovených lhůt (Transparency International Ukraine, 2018).

V roce 2019 systém DOZORRO pomohl odhalit a zablokovat několik podezřelých zakázek a díky tomu byly detekovány nesrovnalosti, například zvýšený počet zakázek, kde došlo ke spiknutí účastníků. Tyto pokroky v rozšíření funkcionalit ProZorro byly kladně hodnoceny nejen domácími, ale i mezinárodními partnery, jako je EU nebo USA (Granickas, 2018).

4) Digitalizace veřejných služeb a minimalizace korupčních rizik

Evropská solidarita také kladla důraz na rozvoj digitálních nástrojů, které měly snížit korupční rizika a zvýšit efektivitu poskytování státních služeb.

Zavedení ePortálu pro online registraci podniků. Jedním z nejdůležitějších inovací ePortálu bylo zavedení možnosti *online registrace podniků*. Tento krok umožnil podnikatelům podávat dokumenty pro registraci firem přes internet, čímž se eliminovala nutnost osobních návštěv na úřadech. Online registrace měla zásadní význam pro minimalizaci korupce v administrativních procesech, protože podnikatelé mohli obejít přímý kontakt s úředníky, čímž se snižovala pravděpodobnost požadování úplatků za urychlení procesu nebo jiných zneužití pravomocí (Ministerstvo yustytzii Ukrainy, 2019).

Tabulka 7 Analýza splnění protikorupčních a reformních slibů strany „Blok Petra Porošenka“ (2019)

Klíčová oblast	Slib	Výsledek	Splnění cíle (ANO/NE)	Doporučení
1. Posílení a zachování nezávislosti NABU a SAP	Ochrana nezávislosti NABU a SAP před politickými vlivy	Pokusy o kontrolu ze strany vlády; zpoždění v jmenování vedoucího SAP	ČÁSTEČNĚ	Posílit legislativní ochranu nezávislosti protikorupčních institucí
2. Transparentnost soudnictví a výběru soudců	Transparentní a spravedlivý proces výběru soudců	Rozpuštění HQCJ v roce 2019 vedlo k pozastavení jmenování soudců, mnoho pozic zůstalo neobsazeno	NE	Rychleji dokončit reformu HQCJ a zajistit transparentnost procesu
3. Rozšíření elektronických nástrojů pro veřejné zakázky	Pokračování podpory transparentního systému ProZorro	Rozšíření systému ProZorro o nástroje jako DOZORRO pro odhalování korupce, pozitivně hodnoceno	ANO	Podpořit další rozvoj elektronických nástrojů v oblasti veřejných zakázek
4. Digitalizace veřejných služeb a minimalizace korupčních rizik	Rozvoj digitálních nástrojů pro snížení korupce	Zavedení ePortálu pro online registraci podniků, což snížilo korupční rizika v administrativních procesech	ANO	Pokračovat v digitalizaci dalších veřejných služeb

Zdroj: vlastní zpracování

4.5.4 Bat'kivščyna 2014

1) Vytvoření nezávislých protikorupčních orgánů

Pokud jde o vytvoření nezávislých protikorupčních orgánů, jako jsou NABU a SAP, strana *Bat'kivščyna* slíbila, že podpoří tyto iniciativy. Nicméně jejich reálná implementace

byla z velké části provedena díky úsilí jiných politických sil, zejména prezidenta Petra Porošenka a jeho koalice. Zákon o založení NABU byl přijat v říjnu 2014, přičemž první ředitel NABU byl jmenován v roce 2015 po otevřeném výběrovém řízení, což představovalo významný krok k zajištění nezávislosti tohoto orgánu (NABU, 2024).

I když *Bat'kivščyna* podporovala vznik těchto protikorupčních institucí, její role v tomto procesu nebyla klíčová. Tento fakt dokazuje, že strana částečně splnila svůj slib ohledně vytvoření nezávislých protikorupčních orgánů, ale nebyla hlavním iniciátorem těchto reforem

2) Transparentnost ve státních financích

Strana *Bat'kivščyna* nehrála hlavní roli v zavádění elektronického systému deklarací příjmů a majetku státních úředníků, který byl spuštěn v roce 2016. Tato reforma byla realizována především pod tlakem mezinárodních partnerů, zejména Evropské unie a Mezinárodního měnového fondu, a byla vedena vládou prezidenta Petra Porošenka a jeho stranou Evropská solidarita. Hlavním cílem reformy bylo zvýšit transparentnost mezi státními úředníky a zajistit veřejnou kontrolu jejich majetku (Atlantic Council, 2020).

Ačkoli *Bat'kivščyna* tyto reformy podporovala, často zaujímal kritický postoj vůči jejich realizaci. Strana upozorňovala na problémy se zavedením systému a na nedostatečné ověřování podaných deklarací, zejména kvůli zpožděním v plném fungování systému. Kritizovala také nedostatky v procesu ověřování pravdivosti deklarací (Ukrainian Center for Independent Political Research, 2017).

3) Reforma soudnictví

V období 2014–2019, kdy strana *Bat'kivščyna* deklarovala podporu reformy soudnictví a lustrace soudců, mnohé korupční praktiky mezi soudci nadále existovaly. To bylo důsledkem toho, že strana neprojevila aktivní zapojení do zavedení efektivních mechanismů pro očistu soudního systému.

Příkladem korupce mezi soudci jsou některé zásadní případy:

- **Nahrávky Vovka:** Předseda Kyjevského správního okresního soudu Pavlo Vovk byl zapojen do rozsáhlých korupčních schémat, která byla zachycena na zvukových záznamech. Jeho činy zahrnovaly manipulace s jmenováním soudců, nezákonný vliv na Ústavní soud a vyhýbání se lustraci. Vovk spolu s dalšími soudci diskutovali o

tom, jak se vyhnout odpovědnosti za své činy, což ukazuje na systematickou korupci v soudním systému (Kyiv Post, 2020a).

- **Mychajlo Smokovyč**, předseda Kasačního správního soudu, pomohl soudcům vyhnout se odpovědnosti za perzekuci demonstrantů během Revoluce důstojnosti. Jeho jmenování bylo také spojeno s manipulacemi kvalifikační komise, která uměle snížila kritéria pro jeho schválení (Kyiv Post, 2020b).

Tyto případy korupce zdůrazňují neúspěch ve snaze reformovat soudnictví, jak slíbila strana Baťkivščyna. Přestože strana aktivně kritizovala stávající problémy, v praxi neprosadila účinná řešení, což umožnilo korupčním soudcům nadále zastávat klíčové funkce.

4) Reforma veřejných zakázek

Baťkivščyna proklamovala podporu protikorupčních reforem, včetně transparentnosti ve veřejných zakázkách. Nicméně konkrétní příklady nebo iniciativy, kterými by přímo přispěli k zavedení systému Prozorro, chybí. Hlavní roli při zavádění Prozorro sehrály jiné politické síly, například Evropská solidarita, a podpora ze strany mezinárodních partnerů, jako EU a Světová banka.

Baťkivščyna sice vyzývala k obecné transparentnosti a k boji proti korupci, ale v praxi nebyla součástí týmu, který by přímo prosadil nebo ovlivnil tuto reformu. Takže navzdory jejich slibům o větší transparentnosti zůstaly jejich konkrétní činy v tomto směru omezené a většinou se omezovaly na kritiku stávajících reforem (Stetsenko, 2024).

Z toho vyplývá, že v oblasti veřejných zakázek strana Baťkivščyna nesplnila své sliby konkrétními kroky, což může být považováno za nedostatek reálného dopadu na tuto klíčovou oblast reformy.

Tabulka 8 Analýza splnění protikorupčních a reformních slibů strany „Bat’kivščyna“ (2014)

Klíčová oblast	Slib	Výsledek	Splnění cíle (ANO/NE)	Doporučení
1. Vytvoření nezávislých protikorupčních orgánů	Podpora vzniku nezávislých protikorupčních institucí NABU a SAP	Role „Bat’kivščyny“ byla podpůrná, nikoli klíčová; hlavní podíl měly jiné politické síly	ČÁSTEČNĚ	Zvýšit aktivitu při prosazování a podpoře klíčových institucí
2. Transparentnost ve státních financích	Zavedení systému elektronických deklarací majetku úředníků	Systém zaveden, ale pod tlakem jiných sil, Bat’kivščyna měla kritický postoj	ČÁSTEČNĚ	Aktivněji se zapojit do reformy, posílit kontrolní mechanismy
3. Reforma soudnictví	Podpora reformy a lustrace soudců	Přetrvávající korupce mezi soudci, žádná efektivní implementace reformy	NE	Navrhnout efektivní kontrolní mechanismy a opatření proti korupci
4. Reforma veřejných zakázek	Podpora transparentnosti ve veřejných zakázkách	Žádný přímý přínos k zavedení ProZorro, pouze kritika a obecná podpora transparentnosti	NE	Podpořit konkrétní iniciativy, navrhnout nové reformní kroky

Zdroj: vlastní zpracování

4.5.5 Radikální strana Oleha Ljaška 2014

1) Zřízení antikorupčního sboru

Přestože Radikální strana plánovala vytvoření sboru veteránů, který by se rychle zabýval korupčními stížnostmi, tento cíl nebyl realizován. Antikorupční sbor nebyl vytvořen ani v rámci státních struktur, ani jako nezávislá jednotka. Namísto toho se strana omezila na kritiku vládní korupce, ale skutečné kroky k zavedení podobného orgánu neprovedla (Slovo i Dilo, 2024).

2) Provokace a zadržení úplatkářů

Strana navrhovala metodu „provokace“ k odhalení úplatků, ale tato iniciativa zůstala na úrovni prohlášení. Ukrajinské zákony neumožňují provokaci k trestnému činu, což učinilo tento návrh právně problematickým. K realizaci proto nedošlo, a žádná úprava legislativy v tomto směru nebyla schválena.

3) Kontrola majetku úředníků

I když Radikální strana prosazovala přísnější kontrolu majetku veřejných činitelů, v praxi se na tomto cíli nepodílela. Iniciativy v oblasti elektronického majetkového přiznávání (např. systém *Prozorro*) byly implementovány jinými stranami a mezinárodními partnery bez významného vlivu strany Oleha Ljaška.

4) Odstranění oligarchů ze státní správy

Přestože strana slibovala, že omezí vliv oligarchů na státní správu, reálné kroky k tomu nebyly učiněny. Oligarchové nadále hráli významnou roli ve vedení státních podniků, a Radikální strana v této oblasti nezaznamenala žádné praktické úspěchy.

5) Zpětné vyplacení za privatizované podniky

Návrh požadovat doplacení skutečné hodnoty za privatizované podniky nebo jejich návrat do státního vlastnictví zůstal nerealizovaný. Strana v této oblasti nepředložila konkrétní návrhy zákonů ani nespolupracovala na reformách, které by tuto změnu umožnily (Slovo i Dilo, 2021).

6) Reforma bezpečnostních složek

Radikální strana plánovala zásadní reformu bezpečnostních orgánů, která by zahrnovala kompletní obměnu jejich složení s cílem eliminovat napojení na korupční schémata. V roce 2015 skutečně došlo k výrazným změnám v oblasti bezpečnostních struktur díky přijetí zákona „O národní policii“ a souvisejícím reformám, které vedly k reorganizaci milice na policii a implementaci systému atestací pro zaměstnance. Tyto reformy však probíhaly pod vedením Ministerstva vnitra, a hlavní roli v nich sehrály jiné politické síly. Účast Radikální strany byla pouze okrajová a nepřinesla zásadní vliv na proces změn (Slovo i Dilo, 2014).

Celkově většina protikorupčních slibů Radikální strany zůstala nerealizovaná, a její aktivity byly omezeny na kritiku bez konkrétního dopadu na legislativu či výkonnou moc.

Tabulka 9 Analýza splnění protikorupčních a reformních slibů strany „Radikální strana Oleha Ljaška“ (2014)

Klíčová oblast	Slib	Výsledek	Splnění cíle (ANO/NE)	Doporučení
1. Zřízení antikorupčních o sboru	Vytvoření sboru veteránů pro rychlé řešení korupčních stížností	Sbor nebyl vytvořen, omezeno pouze na rétoriku a kritiku	NE	Zavést reálné struktury pro boj s korupcí
2. Provokace a zadržení úplatkářů	Použití „provokace“ k odhalení úplatků	Návrh zůstal pouze prohlášením, nebyla schválena legislativní změna	NE	Navrhnout reálné, legální postupy pro boj s úplatkářstvím
3. Kontrola majetku úředníků	Přísnější kontrola majetku veřejných činitelů	Iniciativy v této oblasti realizovaly jiné strany; bez vlivu Radikální strany	NE	Aktivně podporovat a účastnit se reforem v oblasti majetkových příznání
4. Odstranění oligarchů ze státní správy	Omezení vlivu oligarchů na státní správu	Reálné kroky nebyly učiněny, vliv oligarchů přetrvává	NE	Podporovat zákony omezující vliv oligarchů
5. Zpětné vyplacení za privatizované podniky	Požadavek na doplacení skutečné hodnoty za privatizované podniky nebo jejich návrat do státu	Žádné kroky ani návrhy zákonů, nedošlo ke změně	NE	Připravit konkrétní legislativní návrhy
6. Reforma bezpečnostních složek	Kompletní obměna bezpečnostních složek k odstranění korupčních vazeb	Reforma proběhla, ale pod vedením Ministerstva vnitra, Radikální strana měla okrajový vliv	ČÁSTEČNĚ	Aktivně se zapojit do reforem a podporovat změny

Zdroj: vlastní zpracování

5 Výsledky a diskuse

Hlavním cílem této bakalářské práce bylo analyzovat, do jaké míry ukrajinské politické strany splnily své protikorupční sliby, které deklarovaly ve svých volebních programech v letech 2014 a 2019. Praktická část se zaměřila na porovnání těchto deklarovaných cílů se skutečnými kroky, které politické strany podnikly během období mezi volbami. Zvláštní pozornost byla věnována reformám protikorupčních institucí, digitalizaci státních služeb, zavedení zákona o deoligarchizaci, transparentnosti veřejných zakázek a soudní reformě. Následující tabulka shrnuje výsledky analýzy programů politických stran a jejich realizace.

Tabulka 10 Realizace protikorupčních slibů

Rok	Politická strana	Reforma protikorupčních orgánů	Digitalizace státních služeb	Zákon o deoligarchizaci	Transparentnost veřejných zakázek	Soudní reforma	Celková úroveň plnění (%)
2014	Evropská solidarita	X			X	X	70%
2014	Bat'kivščyna	X				X	50%
2014	Radikální strana Oleha Ljaška	X					30%
2019	Sluha národa	X	X	X	X	X	80%
2019	Evropská solidarita	X	X			X	60%

Zdroj: vlastní zpracování

Tato tabulka ukazuje, Analýza ukazuje, že nejvyšší úroveň realizace slibů dosáhla strana Sluha národa (80 %), následovaná Evropskou solidaritou (70 % v roce 2014). Naopak strany Bat'kivščyna a Radikální strana Oleha Ljaška měly omezenou míru realizace, dosahující pouze 50 % a 30 %.

Strana **Sluha národa** dosáhla největších úspěchů díky svému dominantnímu postavení v parlamentu. To jí umožnilo rychle zavádět reformy, jako je přijetí zákona o deoligarchizaci nebo zavedení digitalizace státní správy. Digitalizace byla vnímána jako

klíčový krok ke zvýšení transparentnosti a snížení prostoru pro korupci. Přestože zákon o deoligarchizaci vyvolal vlnu kontroverzí, jeho přijetí signalizovalo ochotu strany řešit problematiku vlivu oligarchů na politiku. Tento krok byl široce podporován veřejností i mezinárodními partnery, což přispělo k pozitivnímu vnímání této iniciativy.

Na druhé straně **Evropská solidarita** sehrála klíčovou roli při zakládání protikorupčních institucí v období 2014–2019, jako jsou NABU a SAP. Tyto instituce se staly pilířem protikorupční politiky na Ukrajině, ačkoli jejich efektivita byla často omezena politickými tlaky a nedostatečnými zdroji. Strana byla úspěšná v prosazování transparentnějších veřejných zakázek prostřednictvím systému ProZorro, který výrazně snížil míru korupce při zadávání veřejných zakázek.

Přístup **Bat'kivščyny** se zaměřoval především na reformu soudnictví. Přestože ve svých volebních programech slibovala zásadní změny, její reálný dopad byl omezený. To bylo způsobeno jak nedostatkem parlamentní podpory, tak nejednoznačnou strategií strany. Strana rovněž kladla důraz na boj proti vlivu oligarchů, avšak její kroky v této oblasti zůstaly spíše symbolické.

Radikální strana Oleha Ljaška byla ve svých veřejných prohlášeních často velmi ostrá a populistická, zaměřená na kritiku korupce a emocionální projevy. Korupce, která je na Ukrajině jedním z největších a nejpálčivějších problémů, se často stává nástrojem politické manipulace. Mnohé politické strany, včetně Radikální strany, využívají tohoto tématu k získání podpory voličů. Strany, které se výrazně vymezují proti korupci, obvykle získávají pozornost občanů, protože jejich rétorika vyvolává dojem zásadních změn a naděje na lepší budoucnost.

V případě Radikální strany Oleha Ljaška však zůstaly tyto naděje nenaplněny. Strana se místo realizace konkrétních kroků zaměřila na získávání pozornosti prostřednictvím mediálních výstupů, aniž by předložila reálné návrhy k řešení korupce. Tato absence konkrétních výsledků postupně vedla ke ztrátě důvěry voličů, což se odrazilo ve volebním neúspěchu v roce 2019, kdy se strana již nedostala do parlamentu. Tento případ ukazuje, že politické strany, které využívají protikorupční narativ jen jako nástroj populistické rétoriky, riskují marginální roli na politické scéně a ztrátu podpory veřejnosti.

Na základě těchto zjištění je zřejmé, že klíčovým faktorem úspěchu politických stran byla jejich schopnost získat parlamentní podporu pro své iniciativy. Strany s dominantním postavením, jako Sluha národa, měly jasnou výhodu při realizaci reform, jako je

digitalizace státní správy nebo zákon o deoligarchizaci. Menší strany, jako Bat'kivščyna, však často čelily omezením v podobě nedostatku politické podpory a institucionálních překážek. To výrazně omezovalo jejich schopnost přetavit své sliby do konkrétních výsledků.

Nedostatečná kapacita protikorupčních institucí rovněž hrála významnou roli při snižování efektivity reforem. Tyto instituce často čelily politickým tlakům, což bránilo jejich nezávislému fungování. Politická nestabilita a časté změny vlád vedly k přerušení dlouhodobých reforem a snížily důvěru občanů ve státní správu.

Tato práce poskytuje ucelený pohled na to, jak ukrajinské politické strany přistupovaly k protikorupčním závazkům a jaké překážky ovlivnily jejich realizaci. Výsledky mohou být užitečné nejen pro politické analytiky, ale i pro širší veřejnost. Identifikace klíčových problémů a návrhy na jejich řešení mohou přispět ke zlepšení politického prostředí a institucionální stability na Ukrajině.

Doporučení na základě analýzy

- **Posílení nezávislosti protikorupčních institucí:**

Zajistit legislativní ochranu institucí, jako jsou NABU a SAP, aby mohly fungovat bez politických zásahů. Současně zvýšit jejich financování a transparentnost.

- **Rozšíření digitalizace veřejné správy:**

Elektronické systémy, jako ProZorro, je nutné rozšířit na další oblasti státní správy, čímž se minimalizuje prostor pro korupční praktiky.

- **Zlepšení odpovědnosti politických stran:**

Zavést mechanismy hodnocení plnění předvolebních slibů politických stran, aby voliči měli přístup k objektivním informacím o reálných výsledcích jednotlivých stran.

- **Zapojení občanské společnosti:**

Posílit zapojení neziskových organizací a médií do monitorování vládních aktivit, aby se zvýšila veřejná kontrola a důvěra občanů.

Závěr

Tato bakalářská práce se zabývala analýzou programů ukrajinských politických stran v oblasti boje proti korupci, zaměřenou na volební období let 2014 a 2019. Hlavním cílem bylo posoudit, do jaké míry deklarované sliby odpovídají reálným krokům, a identifikovat hlavní překážky bránící efektivní implementaci protikorupčních opatření.

Prováděná analýza odhalila významné rozdíly mezi předvolebními sliby a jejich následnou realizací. Strana Sluha národa dosáhla nejvýraznějších úspěchů, především díky své parlamentní většině, která umožnila realizaci klíčových reforem, jako je digitalizace státních služeb a přijetí zákona o deoligarchizaci. Naproti tomu strany jako Radikální strana Oleha Ljaška a Baťkivščyna vykazaly omezenou úroveň plnění, přičemž většina jejich slibů zůstala neuskutečněna.

Z výsledků analýzy vyplývá, že efektivita protikorupčních reforem závisí na kombinaci několika klíčových faktorů, mezi něž patří dostatečná politická podpora, nezávislost a stabilita protikorupčních institucí, transparentnost rozhodovacích procesů a adekvátní financování. Identifikovanými hlavními překážkami byly především politické tlaky na protikorupční instituce, jejich nedostatečné financování a obecně slabá institucionální kapacita.

Budoucí výzkum by mohl rozšířit analýzu o vliv krizových situací, jako je válečný konflikt, na korupční praktiky a efektivitu protikorupčních opatření. Dalším přínosným směrem by bylo srovnání s reformními procesy v jiných postsovětských zemích, například v Gruzii nebo Moldavsku, které aplikovaly různé přístupy k boji proti korupci s odlišnými výsledky. Tato srovnání by mohla poskytnout cenné poznatky o tom, jak přizpůsobit protikorupční reformy konkrétním podmínkám dané země.

Výsledky této práce mají význam nejen pro odborníky v oblasti politologie, ale mohou být užitečné i pro tvůrce veřejných politik a širokou veřejnost. Přispívají ke zvýšení povědomí o důležitosti politické odpovědnosti, transparentnosti a reformních opatření, která mohou přispět k vytvoření efektivnějšího a spravedlivějšího politického systému na Ukrajině.

6 Seznam použitých zdrojů

6.1 Tištěné zdroje

BARTOŠEK, Milan. 1989. Rímskoje pravo: Opredelenija, ponjatija, terminy. Moskva: Juridičeskaja literatura. 93 s. ISBN 5-7260-0069-2.

BATYRGAREIEVA, V. S., HOLOVKIN, B. M., NOVIKOV, O. V. et al. 2020. Zapobihannia koruptsii u pryvatnomu sektori. Monograph. Edited by B. M. Holovkin. Kharkiv: Pravo. S. 36–42. ISBN 978-966-998-106-6.

BHANDARI, M. P. 2023. The Corruption a Chronic Disease of Humanity: Causes, Effects and Consequences. Scientific Journal of Bielsko-Biala School of Finance and Law. Bielsko-Biala, PL, roč. 27, č. 1, pp. 5–17. DOI: 10.19192/wsfip.sj1.2023.1.

INTERNATIONAL MONETARY FUND. 2016. Corruption: Costs and Mitigating Strategies. Staff Discussion Notes, No. 2016/005. Washington, D.C.: IMF. 47 s. Dostupné z: <https://www.imf.org/en/Publications/Staff-Discussion-Notes/Issues/2016/12/31/Corruption-Costs-and-Mitigating-Strategies-43888> [cit. 17. 11. 2024]. ISBN 978-1513594330, ISSN 2617-6750.

LAPALOMBARA, Joseph; WEINER, Myron. 1966. The Origin and Development of Political Parties. In: Political Parties and Political Development (SPD-6). Princeton University Press, s. 3–42. ISBN 9781400875337. Dostupné z: <https://doi.org/10.1515/9781400875337-002>.

MEL'NYK, Mykola Īvanovyč. 2000. Chabarnyctvo: zahal'na charakterystyka, problemy kvalifikaciji udoskonalennja zakonodavstva. Kyjiv: Parlaments'ke vydavnyctvo. 34 s. ISBN 966-611-037-7.

6.2 Elektronické zdroje

ARTEFAKT. 2021. Istoriiia koruptsii [online]. Dostupné z: <https://artefact.org.ua/history/istoriya-korupczyi.html> [cit. 16. 11. 2024].

ARTYUSHENKO, I. A. 2019. Legislative Prerequisites for Improvement of Political Corruption in the Activities of the Verkhovna Rada of Ukraine (1990–2000). Scientific Notes of Taurida National V.I. Vernadsky University, Series Historical Sciences [online]. Roč. 4, s. 1–6. ISSN 2663-5984. DOI: <https://doi.org/10.32838/2663-5984/2019/4.1> [cit. 17. 11. 2024].

ATLANTIC COUNCIL. 2020. E-declaration and Ukraine's anti-corruption strategy in jeopardy [online]. Dostupné z: <https://www.atlanticcouncil.org/blogs/ukrainealert/e-declaration-and-ukraine-s-anti-corruption-strategy-in-jeopardy/> [cit. 17. 11. 2024].

- BBC NEWS UKRAINA. 2017. Eks-nardep Martynenko stav pidozriuvanyu u spravi pro koruptsiu [online]. Dostupné z: <https://www.bbc.com/ukrainian/news-40756568> [cit. 17. 11. 2024].
- BURAK, M. V. 2023. Politychna koruptsiia yak zahroza natsionalnii bezpetsi Ukrainy. Realizatsiia derzhavnoi antykoruptsiinoi polityky v mizhnarodnomu vymiri [online]. s. 164–167. Dostupné z: <https://elar.naiu.kiev.ua/server/api/core/bitstreams/a2142ada-16ef-42dc-a447-2bb7704012e5/content> [cit. 20. 11. 2024].
- DIIA. 2024. Plan vidnovlennia Ukrainy [online]. Dostupné z: <https://plan2.diia.gov.ua/> [cit. 17. 11. 2024].
- EUROMAIDAN PRESS. 2023. Ukraine completes formation of key judicial body, unblocking reform [online]. Dostupné z: <https://euromaidanpress.com/2023/06/02/ukraine-completes-formation-of-key-judicial-body-unblocking-reform/> [cit. 17. 11. 2024].
- GLOBAL WITNESS. 2017. Shell Knew [online]. Dostupné z: <https://www.globalwitness.org/en/campaigns/oil-gas-and-mining/shell-knew/> [cit. 17. 11. 2024].
- GRANICKAS, K. 2018. Learning insights: The latest impacts emerging from Ukraine's Prozorro reforms [online]. Dostupné z: <https://www.open-contracting.org/2018/01/12/learning-insights-latest-impacts-emerging-ukraines-prozorro-reforms/> [cit. 17. 11. 2024].
- GRATY. 2020. Konstytutsiinyi sud skasuvav kryminalnu vidpovidalnist za nedostovirne deklaruvannia: prezident namahaietsia rozhniaty sud [online]. Dostupné z: <https://graty.me/konstitucionnyj-sud-otmenil-ugolovnyu-otvetstvennost-za-nedostovernoe-deklarirovanie-prezident-pytaetsya-razognat-sud-chto-voobshhe-proishodit-otvety-%D2%91rat/> [cit. 17. 11. 2024].
- GRYSCHUK, Maksym. 2020. Prerequisites for the Occurrence and Counterfeit of Corruption: Historical and Legal Aspects. Aktual'ni problemi pravoznavstva [online]. Roč. 1, č. 2, s. 28–35. ISSN 2524-0129. DOI: 10.35774/app2020.02.028 [cit. 16. 11. 2024].
- GURA, Vadim. 2021. The Concept of Corruption as an Economic and Legal Phenomenon. Scientific Notes of the University "KROK" [online]. S. 76–84. ISSN 2663-2209. Dostupné z: <https://doi.org/10.31732/2663-2209-2021-64-76-84> [cit. 10. 11. 2024].
- GURA, Vadim. 2022. Corruption: Concepts and Types, Causes. Economic Analysis [online]. Č. 32(2), s. 73–81. ISSN 2219-4649. DOI: <https://doi.org/10.35774/econa2022.02.073> [cit. 17. 11. 2024].
- JUST SECURITY. 2024. Ukraine: Corruption Myths and Reality [online]. Autor: Stetsenko, M. Dostupné z: <https://www.justsecurity.org/96190/ukraine-corruption-myths-reality/> [cit. 17. 11. 2024].

KABINET MINISTRIV UKRAINY. 2021. Za 5 rokiv systema Prozorro zaoshchadyla Ukraini 190 mlrd hrn [online]. Dostupné z: <https://www.kmu.gov.ua/news/za-5-rokiv-sistema-prozorro-zaoshchadila-ukrayini-190-mlrd-grn> [cit. 17. 11. 2024].

KRYVOSHEIN, V. 2017. Delfi yak bazova forsajt-tekhnohiiia sotsialno-politychnoi ryzykolohii. Hrani [online]. Roč. 20, č. 7, s. 57. DOI: 10.15421/171796. Dostupné z: https://www.researchgate.net/publication/320199970_Delfi_ak_bazova_forsajt-tehnologia_socialno-politicnoi_rizikologii [cit. 15. 11. 2024].

KYIV POST. 2020. Anti-corruption experts: Failed reforms, dodgy judges undermine trust in judiciary [online]. Dostupné z: <https://www.kyivpost.com/article/opinion/op-ed/anti-corruption-experts-failed-reforms-dodgy-judges-undermine-trust-in-judiciary.html> [cit. 17. 11. 2024].

KYIV POST. 2020a. Case against notorious judges shows dire need of reforming Ukraine's judiciary [online]. Dostupné z: <https://www.kyivpost.com/ukraine-politics/case-against-notorious-judges-shows-dire-need-of-reforming-ukraines-judiciary.html> [cit. 17. 11. 2024].

KYIV POST. 2020b. Infamous populist Lyashko loses special election to reenter parliament [online]. Dostupné z: <https://archive.kyivpost.com/ukraine-politics/infamous-populist-lyashko-loses-special-election-to-reenter-parliament.html> [cit. 17. 11. 2024].

KYIV POST. 2021. Cabinet resumes efforts to fire NABU chief, give Zelensky control over bureau [online]. Dostupné z: <https://www.kyivpost.com/ukraine-politics/cabinet-resumes-efforts-to-fire-nabu-chief-give-zelensky-control-over-bureau.html> [cit. 17. 11. 2024].

LAWMAKING ACADEMY. 2024. Aktualni pytannia yurydychnoi nauky v doslidzhenniakh molodykh vchenykh: zbirnyk materialiv II Vseukrainskoi naukovo-praktychnoi konferentsii [online]. S. 16–19. Dostupné z: https://lawmaking.academy/wp-content/uploads/KRC_conf_Akt.-pyt.-yur.-nauky_A5_DRUK.pdf [cit. 23. 11. 2024].

MANIFESTO PROJECT DATABASE. CMP Dashboard Corpus [online]. Dostupné z: https://visuals.manifesto-project.wzb.eu/mpdb-shiny/cmp_dashboard_corpus/ [cit. 23. 11. 2024].

MELNYK, O. H. 2022. Antykoruptsiini zakhody u sferi silskoho hospodarstva v konteksti vidnosyn Ukrainy z Yevropeiskym Soiuzom. Aktuální problémy práva v umovakh suchasnykh vyklykiv: materialy mizhnarodnoi naukovo-praktychnoi online-konferentsii [online]. Bilotserkivskyi natsionalnyi ahrarnyi universytet, s. 16. Dostupné z: https://lawmaking.academy/wp-content/uploads/KRC_conf_Akt.-pyt.-yur.-nauky_A5_DRUK.pdf#page=16 [cit. 23. 11. 2024].

MELNYK, S. I., YAVORSKA, T. V. a YAREMCHUK, R. Y. 2023. Corruption as a Socio-Economic Phenomenon: Genesis and Current Features. Naukovyi Visnyk Lviv State

University of Internal Affairs, vol. 1, no. 2023, s. 39–47. Dostupné z: <https://doi.org/10.32782/2311-844X/2023-1-6> [cit. 23. 11. 2024].

MINISTERSTVO YUSTYTSII UKRAINY. 2024. Derzhavna reiestratsiia TOV online [online]. Dostupné z: <https://minjust.gov.ua/news/announcement/derjavna-reiestratsiya-tov-onlayn> [cit. 17. 11. 2024].

NATIONAL AGENCY ON CORRUPTION PREVENTION (NAZK). 2020. Infographic: Functions of NACP as of 01.09.2020 [online]. Dostupné z: <https://nazk.gov.ua/wp-content/uploads/2020/09/NAZK-Infografika-funktsiyi-01.09.2020-1.pdf> [cit. 23. 11. 2024].

NATIONAL ANTI-CORRUPTION BUREAU OF UKRAINE. (NABU) 2024. History of Establishment [online]. Dostupné z: <https://nabu.gov.ua/en/about-the-bureau/struktura-ta-kerivnitctvo/istoriya-stanovlennya/> [cit. 17. 11. 2024].

NATSIONALNE AHENTSTVO Z PYTAN ZAPOBIHANNIA KORUPTSII. (NAZK) 2024. Deklaruvannia [online]. Dostupné z: <https://nazk.gov.ua/uk/deklaruvannya/> [cit. 17. 11. 2024].

NV. 2021. Sudova reforma v Ukraini: yak zminytsia ukraïnska sudova systema vnaslidok reformy [online]. Dostupné z: <https://nv.ua/ukr/ukraine/events/sudova-reforma-v-ukrajini-yak-zminitsya-ukrajinska-sudova-sistema-vnaslidok-reformi-50153641.html> [cit. 17. 11. 2024].

OPEN COURT. 2024. Open Court – Start [online]. Dostupné z: <https://open-court.org/home/start> [cit. 17. 11. 2024].

PARLAMENT.UA. 2021a. Zelenskyi pidpysav zakon pro oliharkhiv [online]. Dostupné z: <https://parlament.ua/news/zelenskij-pidpisav-zakon-pro-oligarhiv/> [cit. 17. 11. 2024].

PARLAMENT.UA. 2021b. Zelenskyi pidpysav zakon: koly ta yak uskladnytsia zhyttia ukraïnskykh oliharkhiv [online]. Dostupné z: <https://parlament.ua/article/zelenskij-pidpisav-zakon-koli-ta-yak-uskladnitsya-zhyttia-ukraïnskih-oligarhiv/> [cit. 17. 11. 2024].

POLITICO. 2022. Ukraine takes two steps forward, one step back in anti-corruption fight [online]. Dostupné z: <https://www.politico.eu/article/ukraine-takes-two-steps-forward-one-step-back-in-anti-corruption-fight-constitutional-court-reform/> [cit. 17. 11. 2024].

PRIORYTETNI HALUZI DLYA STRATEGICHNOHO ANALIZU KORUPTSII NYKH RYZYKIV: EKSPERTNE DOSLIDZHENNIA 2020 ROKU. 2020. Departament zapobihannia ta vyivlennia koruptsii NAPK [online]. Kyjiv: NAPK. Dostupné z: <https://nazk.gov.ua/wp-content/uploads/2020/10/Priorytetni-galuzi-dlya-analizu.pdf> [cit. 15. 11. 2024].

PROZORRO. 2024. About Prozorro [online]. Dostupné z: <https://prozorro.gov.ua/about> [cit. 28. 11. 2024].

- PRYSTUPA, B. 2011. Politychni partii v Ukraini. IV Vseukrainska studentska naukovo-tekhnichna konferentsiia "Pryrodnychi ta humanitarni nauky: Aktualni pytannia" [online]. s. 295–296. Dostupné z: https://elartu.tntu.edu.ua/bitstream/123456789/10432/2/Conf_2011v2_Pristupa_B-Politychni_partii_v_Ukraini_295.pdf [cit. 20. 11. 2024].
- RADIO SVOBODA. 2023. Holova NABU vpershe pislia pryznachennia na posadu predstaviv pivrichnyi zvit pro diialnist Byuro [online]. Dostupné z: <https://www.radiosvoboda.org/a/news-nabu-sap-zvit-za-pivrichchia/32550555.html> [cit. 17. 11. 2024].
- RADYKALNA PARTIIA OLEHA LIASHKA. 2014. Peredvyborna prohrama [online]. Dostupné z: <http://liashko.ua/program> [cit. 17. 11. 2024].
- RIKER, William H. 1982. The Two-party System and Duverger's Law: An Essay on the History of Political Science. American Political Science Review [online]. Roč. 76, č. 4, s. 753–766. ISSN 0003-0554. DOI: <https://doi.org/10.2307/1962968> [cit. 19. 11. 2024].
- RUUKH CHESNO. 2024b. Radykalna partiia Oleha Liashka [online]. Dostupné z: <https://www.chesno.org/party/6/> [cit. 17. 11. 2024].
- RUUKH CHESNO. 2024a. Vseukrainske obiednannia "Batkivshchyna" [online]. Dostupné z: <https://www.chesno.org/party/222/> [cit. 17. 11. 2024].
- SLOVO I DILO. 2014. Obitsianka №33288 [online]. Dostupné z: <https://www.slovoidilo.ua/promise/33288.html> [cit. 17. 11. 2024].
- SLOVO I DILO. 2021. Obitsianka na vsi chasy: kto i yak obitsiav provesty pryvatyzatsiiu derzhmaina [online]. Dostupné z: <https://www.slovoidilo.ua/2021/11/08/stattja/polityka/obicyanka-vsi-chasy-xto-yak-obicyav-provesty-pryvatyzacziyu-derzhmajna> [cit. 17. 11. 2024].
- SLOVO I DILO. 2024. Obitsianky Liashka Oleha Valeriiovycha [online]. Dostupné z: <https://www.slovoidilo.ua/persony/liashko-oleh-valeriiovych/obicyanky> [cit. 17. 11. 2024].
- SLUGA NARODU. 2019. Prohrama Politychnoi partii "Sluga Narodu" [online]. Dostupné z: <https://sluga-narodu.com/program/> [cit. 17. 11. 2024].
- SLUGA NARODU. 2021. Statut Politychnoi partii "Sluga Narodu" [online]. s. 1–3. Dostupné z: <https://sluga-narodu.com/wp-content/uploads/2021/03/Statut.pdf> [cit. 17. 11. 2024].
- SUD.UA. 2023. Verkhovna Rada pryniala zakon pro vozobnovleniie deklarirovaniia i otkrytiie deklaratsii dolzhnostnykh lits [online]. Dostupné z: <https://sud.ua/uk/news/publication/281232-verkhovnaya-rada-prinyala-zakon-o-vozobnovlenii-deklarirovaniya-i-otkrytii-deklaratsiy-dolzhnostnykh-lits> [cit. 17. 11. 2024].

- SUMAH, S. a MAHIĆ, E. 2017. Determinants that Influence the Rate of Corruption. *Revija za Kriminalistiko in Kriminologijo* [online]. Č. 68, s. 248–257. Dostupné z: https://www.researchgate.net/publication/324216440_Determinants_that_influence_the_rate_of_corruption [cit. 17. 11. 2024].
- SUSPILNE NOVYNY. 2022. Henprokuror pryznachyv kerivnyka SAP [online]. Dostupné z: <https://suspilne.media/265323-genprokuror-priznacyv-kerivnika-sap/> [cit. 17. 11. 2024].
- SUSPILNE NOVYNY. 2023. Henprokuror pryznachyv kerivnyka SAP [online]. Dostupné z: <https://suspilne.media/265323-genprokuror-priznacyv-kerivnika-sap/> [cit. 17. 11. 2024].
- THANGARATINAM, Shakila a REDMAN, Charles WE. 2005. The Delphi Technique. *The Obstetrician & Gynaecologist* [online]. Roč. 7, č. 2, s. 120–125. ISSN 1467-2561. DOI: 10.1576/toag.7.2.120.27071 [cit. 15. 11. 2024].
- TRANSPARENCY INTERNATIONAL UKRAINE. 2022. Khto rozsliduie i rozghliadaie koruptsiu? [online]. Dostupné z: https://ti-ukraine.org/news/hto-rozsliduye-i-rozglyadaye-koruptsiyu/?utm_source=chatgpt.com [cit. 17. 11. 2024].
- TRANSPARENCY INTERNATIONAL UKRAINE. 2018. DOZORRO: Artificial intelligence to find violations in ProZorro – how it works [online]. Dostupné z: <https://ti-ukraine.org/en/news/dozorro-artificial-intelligence-to-find-violations-in-prozorro-how-it-works/> [cit. 17. 11. 2024].
- TRANSPARENCY INTERNATIONAL UKRAINE. 2024. Rozdil «Borotba z koruptsiyeyu» u Tinovomu zviti dlya Yevrokomisii [online]. S. 216–285. Dostupné z: <https://ti-ukraine.org/research/rozdil-borotba-z-koruptsiyeyu-u-tinovomu-zviti-dlya-yevrokomisiyi/> [cit. 17. 11. 2024].
- TRANSPARENCY INTERNATIONAL. 2021. How CPI Scores Are Calculated [online]. Dostupné z: <https://www.transparency.org/en/news/how-cpi-scores-are-calculated> [cit. 12. 11. 2024].
- TRANSPARENCY INTERNATIONAL. 2023. Corruption Perceptions Index 2023 [online]. Dostupné z: <https://www.transparency.org/en/cpi/2023> [cit. 12. 11. 2024].
- TRANSPARENCY INTERNATIONAL. 2020. What is corruption? [online]. Dostupné z: <https://www.transparency.org/en/what-is-corruption> [cit. 10. 11. 2024].
- TSN. 2018. Sud vidpustyv z SIZO odeskoho suddiu, yakyi striliav u detektyviv NABU pid chas zatrymannia [online]. Dostupné z: <https://tsn.ua/ukrayina/sud-vidpustiv-z-sizo-odeskogo-suddyu-yakiy-strilyav-u-detektiviv-nabu-pid-chas-zatrimannya-1105300.html> [cit. 17. 11. 2024].
- UKRAINIAN CENTER FOR INDEPENDENT POLITICAL RESEARCH. 2024. E-declarations: Homework assignment for Ukraine's anti-corruption policy [online].

Dostupné z: <https://ucipr.org.ua/en/med-a/research-updates/e-declarations-homework-assignment-for-ukraine-s-anti-corruption-policy> [cit. 17. 11. 2024].

UKRAINSKA PRAVDA. 2022. Chomu koruptsiia vbivaie i yak iz tsym borotysia [online]. Dostupné z: <https://www.pravda.com.ua/columns/2022/07/5/7356419/> [cit. 17. 11. 2024].

UKRAINSKA PRAVDA. 2023b. Rada planiuie rozhlianuty pytannia povernennia elektronneho deklariuvannia [online]. Dostupné z: <https://www.pravda.com.ua/news/2023/05/15/7402350/> [cit. 17. 11. 2024].

UKRAINSKA PRAVDA. 2023a. Rada provalyla povernennia elektronneho deklariuvannia z oboviazkovym vidkryttiam deklaratsii [online]. Dostupné z: <https://www.pravda.com.ua/news/2023/09/12/7419429/> [cit. 17. 11. 2024].

UKRINFORM. 2019. NAZK vyiavylo u deklaratsii Smoliia nedostovirni dany na ponad 18 milioniv za try roky [online]. Dostupné z: <https://www.ukrinform.ua/rubric-society/2758785-nazk-viavilo-u-deklaracii-smolia-nedostovirni-dani-na-ponad-18-miljoniv-za-tri-roki.html> [cit. 17. 11. 2024].

UNITED NATIONS OFFICE ON DRUGS AND CRIME (UNODC). 2004. United Nations Convention against Corruption [online]. Dostupné z: https://www.unodc.org/documents/treaties/UNCAC/Publications/Convention/08-50026_E.pdf [cit. 20. 11. 2024].

UNITED NATIONS OFFICE ON DRUGS AND CRIME (UNODC). 2021a. Module 1: What Is Corruption and Why Should We Care? Vienna: UNODC [online]. S. 20–21. Dostupné z: https://grace.unodc.org/grace/uploads/documents/academics/ukrainian/UA_Anti-Corruption_Module_1_What_Is_Corruption_and_Why_Should_We_Care.pdf [cit. 11. 11. 2024].

UNITED NATIONS OFFICE ON DRUGS AND CRIME (UNODC). 2021b. Module 4: Public Sector Corruption. Vienna: UNODC [online]. S. 8–14. Dostupné z: https://grace.unodc.org/grace/uploads/documents/academics/ukrainian/UA_Anti-Corruption_Module_4_Public_Sector_Corruption.pdf [cit. 11. 11. 2024].

UNITED NATIONS OFFICE ON DRUGS AND CRIME (UNODC). 2021c. UA Anti-Corruption Module 5: Private Sector Corruption. Vienna: UNODC [online]. S. 8–11. Dostupné z: https://grace.unodc.org/grace/uploads/documents/academics/ukrainian/UA_Anti-Corruption_Module_5_Private_Sector_Corruption.pdf [cit. 11. 11. 2024].

UNITED NATIONS. 2016. Peace, Justice and Strong Institutions – Goal 16 [online]. Dostupné z: <https://www.un.org/sustainabledevelopment/peace-justice/> [cit. 17. 11. 2024].

- VALLEE, V. 2022. In Hell of Corruption: Anti-Corruption Reforms in Ukraine [online]. Dostupné z: <https://www.academia.edu/79537522/> [cit. 17. 11. 2024].
- VAN KLINKEN, Gerry, a Edward Aspinall. 2010. Building Relations: Corruption, Competition and Cooperation in the Construction Industry. In: The State and Illegality in Indonesia, edited by Edward Aspinall and Gerry van Klinken. Brill [online]. S. 139–164. Dostupné z: <http://www.jstor.org/stable/10.1163/j.ctt1w8h1mz.12> [cit. 17. 11. 2024].
- VERKHOVNA RADA UKRAINY. 1998. Ukaz Prezidenta Ukrainy "Pro kontseptsiiu borotby z koruptsiieiu na 1998-2005 roky" № 367/98 vid 24 kvitnia 1998 roku [online]. Dostupné z: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/367/98#Text> [cit. 10. 11. 2024].
- VERKHOVNA RADA UKRAINY. 2001. Zakon Ukrainy "Pro politychni partii v Ukraini" № 2365-III vid 5 kvitnia 2001 roku [online]. Dostupné z: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2365-14#Text> [cit. 17. 11. 2024].
- VERKHOVNA RADA UKRAINY. 2011. Zakon Ukrainy "Pro zasady zapobihannia i protydii koruptsii" № 3206-VI vid 7 kvitnia 2011 roku [online]. Dostupné z: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3206-17#Text> [cit. 10. 11. 2024].
- VERKHOVNA RADA UKRAINY. 2014b. Zakon Ukrainy "Pro ochyshchennia vlady" № 1682-VII vid 16 veresnia 2014 roku [online]. Dostupné z: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1682-18#Text> [cit. 17. 11. 2024].
- VERKHOVNA RADA UKRAINY. 2014a. Zakon Ukrainy "Pro zapobihannia koruptsii" № 1700-VII vid 14 zhovtnia 2014 roku [online]. Dostupné z: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1700-18#Text> [cit. 10. 11. 2024].
- VERKHOVNA RADA UKRAINY. 2016. Zakon Ukrainy "Pro sudoustrii i status suddiv" № 1402-VIII vid 2 chervnia 2016 roku [online]. Dostupné z: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1402-19#Text> [cit. 17. 11. 2024].
- VSEUKRAINSKE OBIEDNANNIA "BATKIVSHCHYNA". 2014. Prohrama politychnoi partii "Batkivshchyna" [online]. Dostupné z: https://cdn.chesno.org/web/media/party_programs/programa_2014_1-1.pdf [cit. 17. 11. 2024].
- VSEUKRAINSKE OBIEDNANNIA "BATKIVSHCHYNA". 2019. Peredvyborna prohrama politychnoi partii "Batkivshchyna" [online]. Dostupné z: <https://ba.org.ua/programm/> [cit. 17. 11. 2024].
- YEVROPEISKA SOLIDARNIST. 2014. Prohrama politychnoi partii "Yevropeiska Solidarnist" [online]. s. 7–14. Dostupné z: https://cdn.chesno.org/web/media/party_programs/programa_solidarnist.pdf [cit. 17. 11. 2024].

YEVROPEISKA SOLIDARNIST. 2019. Prohrama politychnoi partii "Yevropeiska Solidarnist" [online]. s. 8–9. Dostupné z: https://eurosolidarity.org/wp-content/uploads/2020/02/Programa_31_05_2019.pdf [cit. 17. 11. 2024].

YEVROPEISKA SOLIDARNIST. 2024. Statut politychnoi partii "Yevropeiska Solidarnist" [online]. Dostupné z: <https://eurosolidarity.org/wp-content/uploads/2024/03/statut.pdf> [cit. 17. 11. 2024].

ZUBOV, K. M. 2007. Istorychni proiavy koruptsii v Ukraini ta osoblyvosti borotby z neiu. Aktualni problemy derzhavy i prava [online]. (4), s. 473–477. Dostupné z: <http://www.apdp.in.ua/v35/106.pdf> [cit. 17. 11. 2024].

7 Seznam obrázků, tabulek, grafů a zkratk

7.1 Seznam obrázků

Obrázek 1 Index vnímání korupce Ukrajina	18
--	----

7.2 Seznam tabulek

Tabulka 1 Hlavní faktory korupce podle Štefana Šumaha.....	22
Tabulka 2 Hlavní příčiny korupce podle Medani P. Bhandariho	23
Tabulka 3 Vliv korupce na ekonomický rozvoj státu	25
Tabulka 4 Politické strany účastnící se voleb v letech 2014 a 2019.....	31
Tabulka 5 Analýza splnění protikorupčních a reformních slibů strany „Sluha národa“ (2019)	41
Tabulka 6 Analýza splnění protikorupčních a reformních slibů strany „Blok Petra Porošenka“ (2014)	44
Tabulka 7 Analýza splnění protikorupčních a reformních slibů strany „Blok Petra Porošenka“ (2019)	47
Tabulka 8 Analýza splnění protikorupčních a reformních slibů strany „Baťkivščyna“ (2014)	50
Tabulka 9 Analýza splnění protikorupčních a reformních slibů strany „Radikální strana Oleha Ljaška“ (2014)	52
Tabulka 10 Realizace protikorupčních slibů	53

7.3 Seznam použitých zkratk

NABU - Národní protikorupční úřad Ukrajiny.

SAP - Specializovaná protikorupční prokuratura.

CPI - Corruption Perceptions Index (Index vnímání korupce).

NAPK - Národní agentura pro prevenci korupce.

WACS - Vysoký protikorupční soud.

OECD - Organizace pro hospodářskou spolupráci a rozvoj.

GRECO - Skupina států proti korupci.

ProZorro - Elektronická platforma pro veřejné zakázky na Ukrajině.

DOZORRO - Platforma pro veřejnou kontrolu nad nákupy v systému ProZorro.

BIA - Business Impact Analysis (Analýza dopadů na činnost).

OSN - Organizace spojených národů.

MMF - Mezinárodní měnový fond.

ARMA - Důvěrnické úřady pro správu aktiv.

SBU - Služba bezpečnosti Ukrajiny.

NATO - Severoatlantická aliance.

NAZK - Národní agentura pro prevenci korupce.

HQCJ - Vysoká kvalifikační komise soudců.